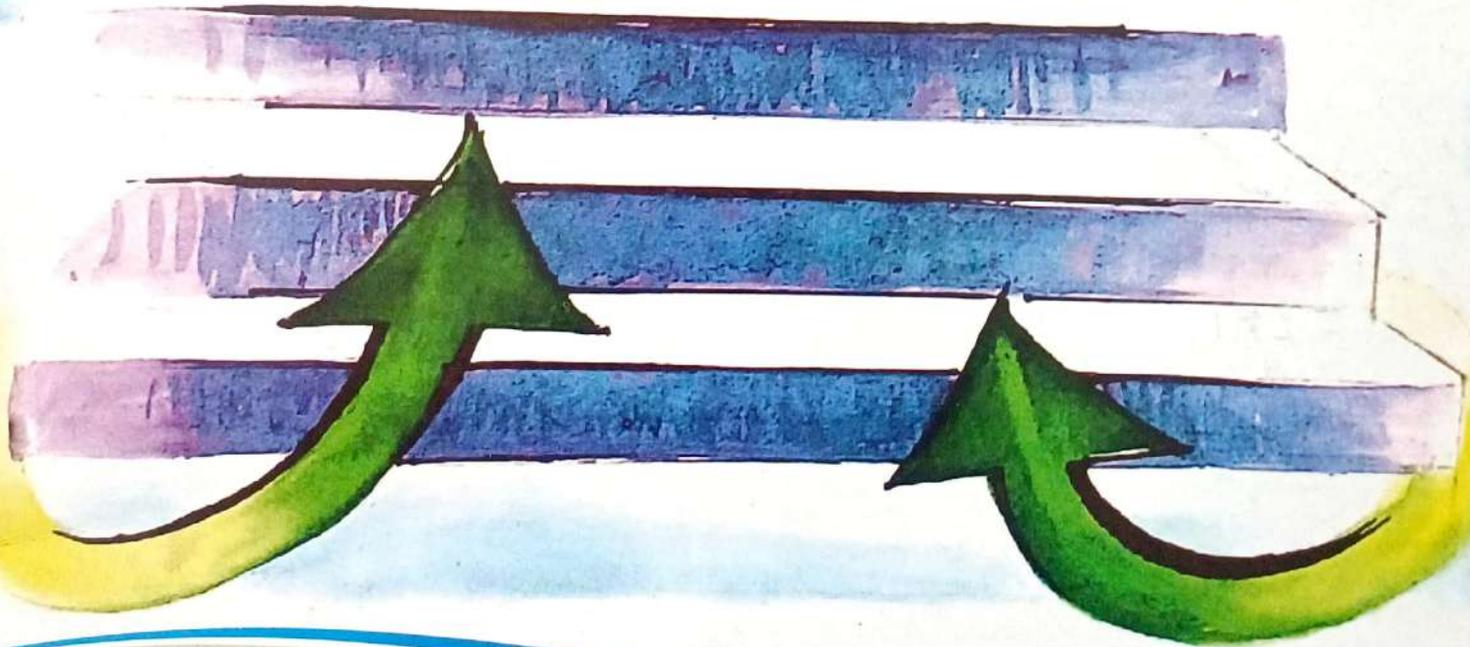
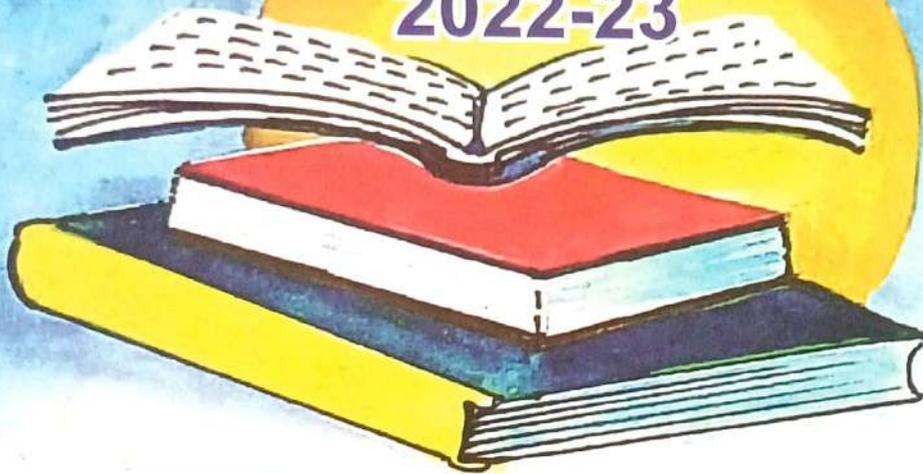

Aastha

2022-23

Kamla Nehru College for Women

PHAGWARA.

Our Vision

To blossom as one of the leading and most preferred institutes with earnest endeavours to enhance its quality in imparting excellent education-vocational & competitive to the highest academic standard with full devotion and dedication

Our Mission

To nurture, nourish and chisel our girls into a host of well-shaped individuals-self reliant, self-sufficient and responsible citizens, leading to the upliftment of the society.

शुभ संदेश

अत्यंत प्रसन्नता का विषय है कि पंजाब की जानी मानी शिक्षा संस्था कमला नेहरू कालेज फॉर विमेन, फगवाड़ा महिला शिक्षा और सशक्तिकरण का सशक्त उदाहरण है:- जिसने छात्राओं की प्रतिभा और बौद्धिक क्षमता को सदैव विकास की दिशा देने का अथक प्रयास किया है। यह कालेज अपने शत-प्रतिशत परीक्षा परिणाम के साथ-साथ छात्राओं को इतर गतिविधियों में भी प्रतिभागिता कराने का प्रत्येक अवसर प्रदान करता है और निश्चित रूप से विजेता पद भी प्राप्त करता है। पंजाब प्रांत का यह विशेष महाविद्यालय अपनी विशेष पहचान रखता है।

यह जानकर हर्ष हुआ कि युवा पीढ़ी को समर्पित यह शिक्षा संस्था प्रत्येक वर्ष की तरह इस वर्ष भी अपनी कालेज पत्रिका 'आस्था' का नया अंक "युवा वर्ग: दशा और दिशा" प्रकाशित करने जा रहा है। यह भी सत्य है कि आज की युवा पीढ़ी को उनकी समाकालीन दशा और उनके उज्ज्वल भविष्य के प्रति नई दिशा देने का सही समय अब आ चुका है। अपनी सफलता की उड़ान को नए पंख और परवाज़ देने वाले इस पत्रिका के लेख उनके लिए लाभकारी हों, ऐसी कामना करता हूँ। 'आस्था' पत्रिका के सत्र 2023 के इस विशेष अंक के सफल प्रकाशन के लिए कालेज प्राचार्या डॉ. सविन्दर पाल, कालेज प्रबंधक कमेटी के प्रधान श्री धीरज सरदाना व समस्त प्राध्यापक वर्ग को मेरी ओर से हार्दिक बधाई एवं शुभकामनाएं प्रेषित करता हूँ।

सोम प्रकाश
केन्द्रीय मन्त्रालय
भारत सरकार

MESSAGE

It gives me immense pleasure to see another glorious issue of the college magazines 'Aastha' 2023 by Kamla Nehru College for Women, Phagwara. I convey my heartfelt felicitations to the college magazine editorial Board and the Principal for bringing out the annual issue of the magazine on a very appropriate theme "Youth: Present Scenario and future Perspectives;". College staff and students have made consolidated efforts in contributing the thematic articles, poems, painting and pictures.

I am truly confident that articles in this magazine will be a continuous source of inspiration for the readers and college will keep exploring the hidden creative talent of the young students and chisel them out in the form of these meaningful write-ups'

I once again congratulate Principal, staff and students of the college for their successful endeavor for bringing out this new issue of the magazine and wish them very best to explore new dimensions of knowledge and achieve greater heights in the field of education.

Prof. Preet Mohinder Singh Bedi

Dean Students' Welfare

G.N.D. University, Amritsar

I feel delighted to have the opportunity of interacting with you through the medium of college magazine "Aastha". The theme of the magazine for this year is "Youth: Present Scenerios and Future Perspectives". I would also congratulate madam principal Dr. Savinder Pal and editorial team for bringing out this issue on such important topic in today's time.

The greatest wealth and strength of any nation is its youth. The future of a nation lies in the hands of its posterity. The quality of its youth determines the kind of future, the nation will have. Therefore, if we want to ensure a bright future for our country, we first need to strengthen and empower our youth. The youth of any nation and society are its potential energy. They are the youth which brings laurels to their country. The power of youth can be sighted only by mentioning a few names of which every single Indian is proud of, such as Sachin Tendulkar, Vishwanathan Anand, Sania Mirza, Leander Paes, Mahesh Bhupati, Sushmita Sen, Aishwarya Rai, P.T. Usha, Rajiv Gandhi, Kapil Dev, Sunil Gavaskar etc. The very mention of these names fills the heart of an average Indian with pride.

I would like to appeal to the students to use the opportunities and resources provided to them in a way so that they can be the flag bearers of tomorrow

Best wishes

Dhiraj Sardana
President
College Governing Council

MESSAGE

I am extremely elated in presenting before you the issue of "Aastha" which throws light on the pertinent topic of "Youth: Present Scenarios and Future Perspectives"

Youth make-up about 34% of the total population of the country. This 34% constitutes for the country's future. If we can harness this powerhouse of the nation in the right direction then the country can reach untold heights. All we need is to direct the energy of our youth in constructive channels that lead to development and progress. The creative potential of the younger generation coupled with their zeal, enthusiasm, energy and versatility can work wonders for the country. We need to empower our youth so that they can make a better tomorrow.

The best and the first and foremost way to strengthen our youth is to provide them education. Not just any kind of education, but the right kind of education which makes them scientific, logical, open minded, self respecting, responsible, honest and patriotic. Without these virtues being developed, our youth cannot walk in the desired way and they will remain in a deep slumber of complacency.

Unless harnessed and tapped in the right way, very energy of the youth can tip over the other side and become destructive and dangerous for the society, crime is on high and violence is increasing in today's time, If we look at the data, we realize that our youth is losing touch with a sense of right and wrong or good and bad. This is because, as a nation, we have failed in our duty of capturing their energy and moulding it in the right direction. Due to increasing unemployment, we have been unable to keep our youth busy in constructive works. We fail to help them in realizing their dreams and hence they get lost and go in the wrong direction as the saying goes "An empty mind is the devil's workshop". We have failed poorly in this direction. The result is that nothing inspires our youth except shortcuts to making money, to achieve success and realizing their dreams. We have failed to give them the right kind of opportunities. Look at our own youth overseas - working I wonders. Why can't they do it here, in their own country? The answer lies in the lack of opportunities which they find in plenty in other countries. The loss is completely ours. A whole era of the nation will in a few years be empty of its posterity as a result of this increasing tendency to go abroad and get settled - called the Brain Drain of the country. It is high time we prevent our youth from leaving the country or giving into violence and terrorism by providing them better options, by strengthening them, by empowering them.

Let us focus on constructively using the power of the youth for the betterment of the nation. Let us frame such policies which aim at empowering our youth so that we can be assured of a better future and a brighter tomorrow.

I sincerely hope that efforts being made by the college in the direction will help the young women of the era become leaders of tomorrow.

Best wishes

Dr. Savinder Pal
Principal

ਕਾਲਜ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਆਸਥਾ' ਦੇ ਇਸ ਅੰਕ ਦਾ ਥੀਮ 'ਨੌਜਵਾਨੀ: ਦਸ਼ਾ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ' ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਸਹੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੋਏਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਪਏਗੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕੇਵਲ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਧੂਰਾ ਸੱਚ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਜੋ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਢਾਲਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਤਨੇ ਮਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਏਥੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤੇ ਸਾਰਥਿਕ ਦਿਸ਼ਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਏਥੇ ਮੈਂ ਕੈਂਪਟਾਊਨ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈਮਿਲਟਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਿਆ। ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ-ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਕਾਰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਮਾਲੀ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਦਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮੌੜ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਸਿੱਖਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਡਾ. ਰਾਬਰਟ ਨੇ ਜ਼ਿਰਾਫ (ਜਾਨਵਰ) ਦਾ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੈਮਿਲਟਨ ਨੂੰ ਘਾਹ ਕੱਟਦਿਆਂ ਰੋਕ ਕੇ ਜ਼ਿਰਾਫ ਦੀ ਗਰਦਨ ਪਕੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਚੱਲੇ ਇਸ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਖੜਾ ਰਹਿ ਕੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਫਿਰ ਘਾਹ ਕੱਟਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਡਾ. ਰਾਬਰਟ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ। ਹੈਮਿਲਟਨ ਦੇਵੇਂ ਕੰਮ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੀ ਲਗਨ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮਾਲੀ ਤੋਂ ਲੈਬ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਨਸਾਨੀ ਜਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਨਸਾਨੀ ਜਿਗਰ ਦੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਨਾੜੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਜਿਗਰ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ ਅਸਾਨ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੈਮਿਲਟਨ ਨੂੰ ਇਹ ਰੁਤਬਾ ਉਸ ਦੀ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ, ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ, ਹਲੀਮੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਿਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਦਿਨ ਹੈਮਿਲਟਨ ਡਾ. ਰਾਬਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਮਾਲੀ ਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਕੰਮ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਘਾਹ ਹੀ ਕੱਟਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੰਢਾਉਣਾ ਹੀ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਾਗਰਿਕ/ਨੌਜਵਾਨ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸੁੱਭ ਇਛਾਵਾਂ

ਡਾ. ਰੁਮਿੰਦਰ ਕੌਰ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ

Achievers' Gallery

MERIT POSITIONS

Uma Kumari
1st in University
BSC(Eco) Sem-2nd

Janvi
1st in University
B.VOC Sem-2nd

Priya Kaushal
2nd in University
BSC(Eco) Sem-4th

Lovepreet Kaur
2nd in University
B.VOC Sem-4th

Amandeep Kaur
4th in University
BCA Sem-6th

DISTINCTION IN UNIVERSITY

Shivani
1814/2200
M.COM Sem-4

Tanmeen Kaur
1776/2200
M.COM Sem-4

Shivani Malhotra
1758/2200
M.COM Sem-4

Harleen Kaur
1758/2200
M.COM Sem-4

Muskan
1745/2200
M.COM Sem-4

Kiran Deep
1718/2200
M.COM Sem-4

Rajvir Kaur
1703/2200
M.COM Sem-4

Meghna
1685/2200
M.COM Sem-4

Ronika
1680/2200
M.COM Sem-4

Manpreet Kaur
1968/2200
M.Sc(FD) Sem-4

Prabhjot Kaur
672/800
PGDCA Sem-2

Gurpreet Kaur
662/800
PGDCA Sem-2

Mandeep Kaur
657/800
PGDCA Sem-2

Suman Menika
641/800
PGDCA Sem-2

Ravinder Kaur
641/800
PGDCA Sem-2

Achievers' Gallery

Priyanka Bhanot
2024/2400
BCA
Sem-6

Jaskaran Kaur
1595/2100
B.Com
Sem-6

Gursharan Kaur
1800/2400
B.Sc(Comp Sci)
Sem-6

Manisha Ranga
1923/2400
B.Sc(Non-Med)
Sem-6

Anjali
1848/2400
B.Sc(Non-Med)
Sem-6

Gaganpreet Kaur
1961/2400
B.Sc(Med) Sem-6

Charu
1887/2400
BA Sem-6

Ramandeep Kaur
1860/2400
BA Sem-6

Muskan Kanoija
1853/2400
BA Sem-6

Amanpreet Kaur
1817/2400
BA Sem-6

Sunaina Anand
2608/3000
B.Sc(FD) Sem-6

Jaskirat Kaur
2607/3000
B.Sc(FD) Sem-6

Jyoti Kumari
2555/3000
B.Sc(FD) Sem-6

Amrinder Kaur
2174/2400
B.Voc Sem-6

Kirandeep Kaur
2166/2400
B.Voc Sem-6

Jasmeen Kaur
2159/2400
B.Voc Sem-6

Disha
2132/2400
B.Voc Sem-6

Gagandeep Simplay
2112/2400
B.Voc Sem-6

Simran
2089/2400
B.Voc Sem-6

Manpreet Kaur
2046/2400
B.Voc Sem-6

Amanjot Kaur
2033/2400
B.Voc Sem-6

Parveen Kaur
1972/2400
B.Voc Sem-6

Sonampreet Kaur
312/400
DCA Sem-2

Youth Festival Achievers

Giddha
1st Prize

Skit
1st Prize

Installation
2nd Prize

Group Shabad
3rd Prize

Extension Lectures

Annual Fete

Saying Hello and Bidding Good Bye

Annual Sports Meet

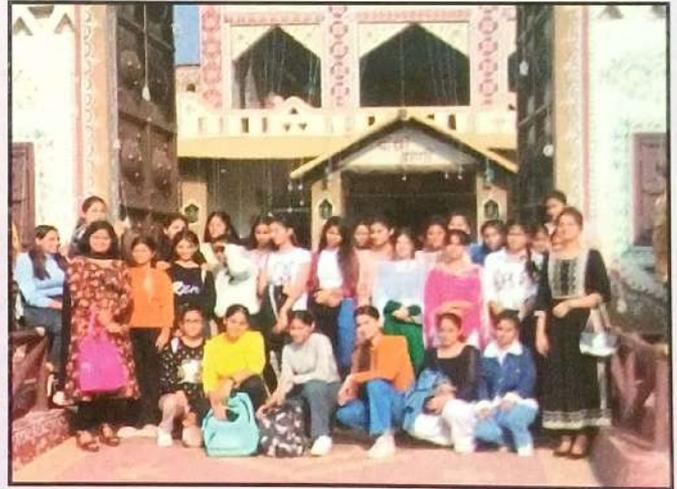
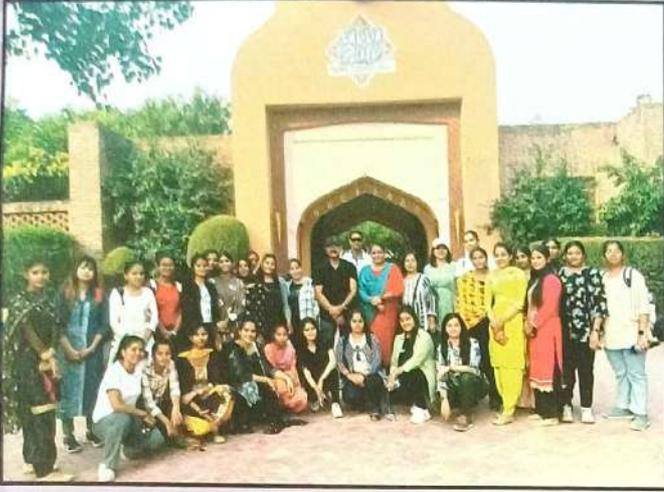
Youth Festival (G.N.D.U)

Superannuation

Trips & Tours

Aastha

2022-23

President	:	Mr. Dhiraj Sardana
Principal	:	Dr. Savinder Pal
Chief Editor	:	Dr. Ruminder Kaur
Cover Page Designer	:	Dr. Sudhamani Sood

Section	Editor's Name	Page No.
English Section	: Prof. Aman Lata	1-12
Hindi Section	: Dr. Asha Sharma	13-20
Punjabi Section	: Dr. Palwinder Kaur Randhawa	21-32
Planning Forum	: Ms. Ankita	33-40
Science Section	: Ms. Priyanka Mankhand	41-48
Commerce &	: Ms. Nidhi Jassal	49-64
IT Section	: Ms. Swati	

ENGLISH

Editor :
Prof. Aman Lata

Student Editor :
Ms. Arshpreet Kaur

INDEX

Sr. No.	Article Name	Pg. No.
1.	Youth in the Present Scenario	2
2.	Youth : Present Scenario and Future Perspectives	2
3.	The Youth of Today is Better Than Youth of Yesterday	3
4.	Role of youth in Present Scenario	4
5.	Role of youth in Future	4
6.	We're not finished yet	5
7.	Youth and Future	6
8.	Truth About Youth	6
9.	Youth and the Present Age	7
10.	Youth in the Present Scenario	8
11.	Role of Youth in Nation's Development	8
12.	Why The Youth Are a Nation's Future	9
13.	Nurturing the potential of youth	10
14.	YOUTH : Future of Nation	10

Youth in the Present Scenario

"God has been dethroned by the modern youth. Mammon has replaced God. Religion is in the graveyard. The Motto of modern youth seems to be "Eat, drink and be merry, for tomorrow you may die".

This is exactly what seems to be true of the present youth who is on the threshold of a new period. Today's youth is least interested in bearing their responsibilities. They seem to live in topsy turvy age and is heading towards a goalless future and aimless destination. They seem to have lost their self control which is the root of all virtues. They seem to have given reign to their impulses and passions and hence seem to enjoy complete freedom. They have become slaves of their strongest desires.

They see things through "Rose tinted spectacles". Actually they are influenced by the popular movies and web series. They don't understand that the movies and web series are nothing but mere fiction. They consider themselves to be heroes and heroines of the movies and behave the same way as they do. They don't understand that real life is completely different from what is shown in the movies. Real life is full of struggles at every step and it demands commitment and hard labor at every step of

life as hard labor is the backbone of one's survival. But they forget the hard labor and put their own interests before the interest of the family or community. They are well aware of the rights but forget that to avail one's rights, one must understand one's responsibilities as well. As is said, rights enjoin responsibilities. So they must carry out their responsibilities with full sincerity. But I think it's not only the youth who is to blame but our system has become such that makes our youth lazy. They are forced to sit before the computers for hours together. Hence personalities are evaporating and they are losing their individuality. Here it seems as if God has also played his part in all this as Covid 19 period made the youth/ the general public to stay inside the four walls of the house. Working class was bound to be glued to their laptops and mobile phones to perform their official duties from home.

With the grace of God Covid 19 period is over. Life is back to normalcy. Now is the time that youth realises that life is completely different from what seems to be there in movies and fiction. Need of the hour is that our youth puts its best foot forward to perform their duties with full zeal and zest and understand this that future of any country depends on the quality of its youth. As Emerson has also said

"Not gold but only youth/men
can make a nation great and strong'.

Aman Lata

Associate Prof. in English

Youth : Present Scenario and Future Perspectives

Youth is coming to this world in this crisis. Even before COVID, the world was facing so many socio-economic problems of the past that had put the livability of the planet at risk and eroded the pathway to healthy, happy, fulfilled lives for too many.

For Millennial, the 2008 financial crisis and the Great Recession resulted in significant unemployment, huge student debt and lack of meaningful jobs. For Generation Z, COVID-19 has caused school shutdowns, worsening unemployment, and mass protests.

Young people have all the right to be concerned

and worried about their future. But we, must remain optimistic - and we must act.

Today, India is one of the youngest nations in the world with more than 62% of its population in the working age group (15-59 years), and more than 54% of its total population below 25 years of age. Unfortunately, being a democratic nation and largest democracy in the world, India is still lagging behind in achieving socio-political and economic equalities which were dreamt by our predecessors. As a nation, for 72 years, we have been striving to eliminate these inequalities at all levels, which is existing in the form of poverty, unemployment, illiteracy, corruption,

violence, gender bias etc. India is ranked at 130 in Human Development Index, 115 in Human Capital Index, 100 in Global Hunger Index, 122 in World Happiness Index, 62 in Inclusive Development Index, 141 in Gender Development Index and 145 in Global Burden of Disease Study. India's rank in various development indices has barely grown over the years. If India is to improve upon these indices, then the Indian Youth needs to take the charge and come forward to fight against multiple inequalities and contribute in nation building. India has the edge of demographic dividend. They have the power to change the nation. Young mind will be more fresh and innovative which helps in the progress of the country. But adequate opportunities should be given to the youth to represent their ideas and policies for the upliftment of the nation, which is the only way for them to express the ideas and to implement their policies. Young people should be motivated to take part in politics and to occupy the high positions such as Prime Minister, Chief Minister and Governor. They have power to change. Education programs should aim to teach the young minds right from the school level the importance of choosing right people who would take charge of governance. Conventionally, youth have been asked to keep away from politics. Youth should be motivated to consider politics as a means to serve the nation. They should be

oriented on anti-corruption drives with focus on prevention, education, and strategies for fighting corruption. Good governance is realistic with youth empowerment. Youth seems to have the ability to face any issues and challenges. They have a positive influence on their fellow young people. They are able to teach them the positive things in life. The ones who are destroying their future, they tend to listen to their fellow youths. They will make them understand the importance of being a good human being. The wise youth that we have out there should be taken into consideration. Some of them, though educated are unemployed. They should be given an opportunity to expose their intelligence to the world and make themselves into someone. Government, Civil Society, voluntary organisations and other stakeholders should assist the youths; so that they can make our land a great and educated one. They will make a huge difference in society and the entire world. The youth are our life and nation. They will make our country proud. The country will be recognized. The youth just need the support and enabling environment at family level, community level, society level, state level, national level and international level which in turn will encourage them to perform their duties.

Student Editor
Arshpreet Kaur
B.Com I

The Youth of Today is Better Than Youth of Yesterday

I think that the youth of today is better than the youth of yesterday. Kids are absorbing information faster than ever before. They are experts at using social media, and they seem to master new technologies faster than anyone else. I believe that the children are our future and we have to treat them well. The youth of today is different. That does not mean they are better or worse. Every generation seems to think the younger generation is worse than the generation before. This is not true. There will always be good and bad in each generation. It is natural to think that your own generation is better because they are more likely to have own their values. That does

make it true. Yes to some extent I agree that we might be more fortunate in having a much more decent standard of living and material well being. However, I feel that to some extent we cannot deny and can't help but think that the youth today is handling a lot more problems in comparison to youth before, which could be for instance, our parents when they were much younger. When we think of it, we all do admit that we seem more fortunate because we are able to live in an age with better technology which makes our lives more convenient and also more entertaining.

Megha
BCA I

Role of youth in Present Scenario

YOUTH : Youth is the time of life when one is young. The word, youth, can also mean the time between childhood and adulthood, but it can also refer to one's peak, in terms of health or the period of life known as being a young adult.

PRESENT SCENARIO

A nation's future is carried by its youth, so it is crucial to instil the right principles in them while they are still young.

The youth has a much more important role in nation-building than you might think. The future of the country depends on them and they represent it at every level. Every youth is equally responsible, for a country's future. They are the building blocks of a country.

Youth is the fountain head of exuberance, energy and dynamism. It is the youth of our country who is going to take forward the legacy of our country and will help it gain new heights of growth and achievements. But if that very youth becomes corrupt, the fate of that nation is bound to be in darkness. Such a nation cannot progress and is fated to face steep downfall. Therefore, it is very important to tap the unbridled vigor of our youth and give it a right direction. By effectively channelizing this energy, any nation can attain limitless heights and bring accolades to its country.

FUTURE PERSPECTIVE

There are many ways in which we can help the

youth of our country to achieve their potential. For that, the government must introduce programs that will help in fighting off issues like unemployment, poor education institutes, and more to help them prosper without any hindrance.

Similarly, citizens must make sure to encourage the youth to do better in every field. When we constantly discourage the youth and don't believe in them, they will lose their spark. We all must make sure that they should be given the wind beneath their wings to fly high instead of bringing them down by tying chains to their wings.

We as citizens have the power of supporting and connecting with the youth so as they can access better opportunities and change the path of the whole country.

The youth are the backbone of society.

The young generation merely needs to sustain the current state of society and renew it

The youth can become a capable leader and improve the lives of others when they devote their ideas and efforts to resolving social challenges.

Amneek
BBA Sem I

Role of youth in Future

Youth is the most important and dynamic segment of the population in any country. It is believed that developing countries with large youth population could see tremendous growth, provided they invest in young people's education, health and protect and guarantee their rights. We can undoubtedly say that today's young are tomorrow's innovators, creators, builders and leaders.

But they need the required support in terms of good health, education, training and opportunities to transform the future. The economic trigger happens when a country's more hands to work available than mouths to feed. To put it succinctly, working age population has to be larger than the dependent population. Unfortunately, being a democratic nation and largest democracy in the world, India is still lagging behind in achieving

socio-political and economic equalities, which were dreamt by our predecessors. As a nation, since 72 years we have been striving to eliminate these inequalities at all levels, which are existing in the all forms of poverty, unemployment, illiteracy, corruption, violence, gender bias etc.

Youth seems to have the ability to face any issues and challenges. They have a positive influence on their fellow young people. They are able to teach them the positive things in life. The ones who are destroying their future, they tend to listen to their fellow youths. They will make them understand the importance of being a good human being.

Muskanpreet kaur
BA sem I

We're not finished yet

Do we stay silent
Or raise our voices?
Do we give in
Or make our choices?

This is our chance.
This is our threat.
This is our choice.
And we're not finished yet.

We stand together
And await the light.
This is our chance,
This is our fight.

Here we're standing.
United and strong.
We're not giving this up.
We're not moving on.

This is our voice:
This is what we came to show.
This is our choice,
And we're not letting go.

This is our word.
You give what you get.
This is our world.
And we're not finished yet.

We stand beside you,
Ready to pay our debt
We stand united
Because we're not finished yet.

Children are born every
Waiting for someone to trust.
Dreams are dreamed every day
But left alone to rust.

Raise your voices; stand up tall.
You know this is unjust.
Make your choices; stand from the fall,
Because dreams are counting on us.

I know that you are scared to be strong.
You have every right to be.
Show the dreamers that you care.
Come and stand with me.

Think of our future: think of the truth.
Think of the lives we share.
Think of our beginnings; think of our youth.
We're all just a kid from somewhere.

Standing together, holding hands,
We all came from the same place.
Joined, we are forever:
We are running the same race.

Stand with me; we're not through yet.
We are getting what we gave.
Hand in hand with me, strongest together.
This can all be saved.

This is like our lifetimes ;
This is more than just a game.
This is more than just the money,
More than ourselves, more than fame.

Speak up for what matters,
Because now it does; this love is caving.
Speak up before we shatter.
Think of all the dreams we're saving.

From the mountains, valleys, cities,
Suburbs, hamlets and countryside,
There are the children of this future.
All around us they reside.

They once stood watching,
Dreaming with this light inside their eyes.
Together we can save that light,
And return it to more lives.

Here we're standing, grasping hands;
Here we're standing strong.
This time we're not giving in,
And we're not moving on.

THIS is our voice;
This is what we came to show.
This is our choice,
And we're not letting go.

This is the world we live in.
You must give what you get.
This is our word we're giving.
We're not finished yet.

We stand together, united.
This is our chance to repay this debt.
We stand beside you all, united.
We're not finished yet.

Deeksha Singh
Assistant professor in English

Youth and Future

Young generation holds a Key to creating a Better Future .It is indeed true that Today's Youth can lead to a strong and encouraging Future of any Nation. Young people not only present the future of country but also have significant effect on the positive progress of society as well as Economical Growth of the nation. It is truly believed that developing countries with large population of youth could be able to see tremendous growth, the only need is to invest positively in them. Nowadays, Most of the developing countries are facing the problem of Brain Drain. In the search of bright future youth from Developing countries are moving to Developed countries which is leading to the bright development of already developed nations. On the other hand, Developing nations are continuously losing young talent leading to slow

development. New Generation looks for some better platforms like YouTube, Instagram, Wattpad Writing and other freelancing applications to show their talent rather than for long term jobs as individuals prefer to work on their own or as an entrepreneur.

Unfortunately, India being a democratic country still most of people are facing problems like poverty, malnutrition, corruption, violence and unemployment. Only Youth have the power to change the nation .Young minds are always fresh and innovative and an only way to express these ideas and to implement their policies in politics. Young people should be motivated to take part in politics and to occupy the high positions such as Prime Minister, Chief Minister and Governor.

DEEKSHA RANGA,
Bachelor of Arts, Sem 3rd,

Truth About Youth

It is gospel truth, the youth of any nation is great asset. As, they are the future of tomorrow and representing their country at every level. They bring recognition to country, whether it's national or international level. The intelligence and dedication towards work of today's youth will take the country on the pathway of success.

There is no doubt youth have the potential to improve the condition of society. However, we cannot neglect the fact that today's generation is materialistic, they are running behind the money and spending a lot of money on branded outfits and lifestyle products just to remain in vogue and also to flaunt their status in front of others, which is not an appropriate idea. So, rather than spending money on buying brands, they must invest their hard earned money in other required sectors: education, health care and so on. Moreover, youngsters are addicted to use social networking sites and this involvement with social networks is progressively increasing. With the

changing society, we cannot refute the fact that younger generation is also straying and falling prey to social evils. Thus, it is true that we cannot always build the future for youth but we can build youth for future.

The growth of any nation depends upon the youngsters' hardwork and their responsibility towards the society. The progression of any country requires the active participation from the youth. The role of youth is crucial. It doesn't matter in which field they want to progress, whether it's technical or sports, youth is needed. Thus, youngsters must take initiative to perform activities and social responsibilities both. They are the nation builders, some will become political leaders, doctors, tutors, scientists and so on. Therefore, due to aforementioned aspects, it is believed that youth is the future of tomorrow.

Ekta
BSC (FD) 1ST SEM
4103

Being young is a synonym of change, progress and future. Being young is, ultimately, facing challenges and creating or recreating a space for future development. It means turning problems into opportunities and solutions and being the driving force of society. Global challenges, like the Coronavirus Pandemic or climate change, as well as local issues, will have an effect on the future. It is time to see the extent to which this affects the youngest population and to advance solutions. People aged between 14 to 29 years represent the largest generation in history. The youth employment challenge is constantly evolving. Each generation is not only different to the one preceding it but they face different circumstances in their lives. The current generation of youth, which the International Labour Organization now calls the "lockdown generation", is likely to contend with tremendous challenges for the rest of their lives due to the still not completely understood social, educational and economic consequences of the COVID-19 pandemic and the corresponding medical responses imposed.

According to Lanz, "Our generation is still proving that we are the hope of the future. We are the generation wherein people are starting to meddle in politics. We find solutions for societal problems, and we make changes in the society which I see will have a huge impact in changing and improving our society, specifically in our country."

The youth see the impact the Coronavirus has on their mental health and education. Hence, they have to live in the new normal and cope with the changes, but this also helps them challenge the decision-makers and make them accountable for their actions. Youth can bring social reforms and improvement in society. We cannot do without the youth of a country. The role of youths in nation-building is more important than one might think. In other words, the intelligence and work of the youth will take the country to the pathway of success. As every citizen is equally responsible, the youth is responsible too. They are the building blocks of a country.

As kids, we take many things for granted: We take our friends for granted, we sometimes take our blessings for granted and it makes sense because the only thing that children are focused on is living coolly. We don't care about anything else and just want to live a fulfilling life as children. When we reach our youth, we become more goal-oriented. We prioritize our time and become more focused on what we want in life. No matter what happens or what age we reach, one must always keep their inner child alive. The child that wants to live life to the fullest. The child that wants to cherish some of the most amazing moments that life has to offer.

The child laughs and giggles at the silliest things. Often, as adults, people tend to forget to enjoy life and have a good time. And that is why it is essential to continue to be that child throughout the entirety of your life. Youth is the time in our lives that teaches us how to make decisions and start making reasonable choices for our betterment. The kind of choices that we make and the decisions in our lives, start having a consequence in this period. There are several ways in which the youth of a person leads to many changes in his life. Young people are energetic, enthusiastic and filled with a lot of passion. The young spirit that every leader talks about refers to the same thing. The passion and the energy in this period of our lives, when put to something very creative and useful can easily lead to developing our skills and leading us to a bright future right away. Youth and life indeed itself flashes by, in the blink of an eye. That is why we need to ask ourselves what we can do for society and the country. God has vested all power in the hands of the youth so that he can perform his duties effectively. They should start thinking positively and creatively. They must develop the spirit to refute what is wrong in society. They must realize that now is the time to take action.

Youth should not seek an easy, comfortable path. No one develops in a pampered environment. These are some key responsibilities that the young generation must inculcate in them:

Value of Time : It is the responsibility of the youth to understand the importance of time. Every moment is crucial for them to take action so punctuality is a must.

Discipline: Youth has to understand the necessity of discipline in life. Youth is full of passion. Without discipline, the youngsters cannot work passionately.

Thinking Before Taking Action: Youth must not be impulsive. It is very important to think before taking action. This is how the youth will be able to create a thoughtful society.

Character Driven : Character builds up a nation. The young people need to be morally strong, reflective individuals and dedicated which will drive them to take corrective actions for the nation.

Fearless: The youth must be courageous in taking action. Fearless youth can fight injustice.

Goal-oriented :

The youth needs to be focused on the goals that he wants to accomplish. When the young generation is goal-oriented, then their vision and mission become very clear.

Zealous : Youth which is full of vitality has to be energized. With the attribute of zeal, the youth can help to protect the national security and interest of a country and its position.

Nargis

B.Com sem I

Youth in the Present Scenario

Youth is a joy. Youth is the phase in which small children have come out of their protective shells and are ready to spread their wings in the world of hope and dreams. It is the time of development. So, it is paramount that the youth chooses right path for its development. If the youth is on the right track, only then he will play a positive role in the development of society. It is the time for youth to take its own decisions. The youth need to maintain the current status of society. In this modern era, youngsters face many hardships, because of these problems they have to take hard decision for their life. In the present scenario, Brain Drain is very popular in our society. Individuals migrate to other country for employment, they think that in their own country they can't find any job according to their qualification and abilities. That's why our society loses its well deserved candidates every year. In this way our society will be last to develop, because youth plays an important role in the growth of society

Social media also plays its part in the personality development of youth as in present scenario, youth spends most of their time on mobile phones. In this way they suffer from depression, fail in academics and face many other problems. They spend time on social apps such as Instagram, Facebook and other platforms. Almost 33% to 66% of people are victims of depression. They

also suffer from obesity, because they don't care about their health as social media keeps them engrossed. So this is the problems that the adult suffer.

If the youngsters get right opportunities for their upcoming life, they are an asset for the country. The intelligence and work of the youth will lead the country to the right path of success. They are the buildings blocks of a country. They are very energetic and enthusiastic. Youth is needed everywhere whether it is a technical or sport field. We as a citizens have the power of supporting and connecting with the youth so as they can access better opportunities and change the path of the whole country. The government should provide opportunities to the young individuals so that they gain work experience. Establish small enterprises, which will employ young people for work experience. In this way young people get a sense of work, gain skills. We can make strategies to employ them. The biggest contributor to empower the youth is person's success in its education. The government should provide facilities to the youth for education such as scholarship schemes, so the poor students can complete their studies and get success in their life and make the future of the society bright. Hence the government should change its perspective towards young ones and provide them a plethora of opportunities

Navdeep Kaur

B.Voc (B&W) Sem 1

Role of Youth in Nation's Development

Youth is the future of a country. Any idea of Nation's development is just a myth without the active participation of youth. Nations' development is like a relay race, the old generation passes on the baton to the waiting team. The youth have dreams, passion and hopes. Their bubbling enthusiasm has to be regulated and utilized. Their surplus power has to be explained for the welfare of the country.

The government of India has been rather slow to recognize the role of youth in Nation's development.

No doubt the NCC and NSS provide a useful platform. They train the youth of our country to be dedicated volunteers in times of natural calamities or war. I would like to conclude by saying that the youth should be engaged in a constructive and gainful work. Let us channelize, organize and utilize the youth power for the development of the Nation.

Harshdeep Kaur

BA Sem 3

Why The Youth Are a Nation's Future

The greatest wealth and strength of any nation is its youth. The future of a nation lies in the hands of its posterity. The quality of its youth determines the kind of future, the nation will have. Therefore, if we want to ensure a bright future for our country, we first need to strengthen and empower our youth. The youth of any nation and society are its potential energy. They are the powerhouse and storehouse of infinite energy. They are the ones who are the pride of the nation. It is the youth which brings laurels to their country. The power of youth can be sighted only by mentioning a few names of which every single Indian is proud of, such as Sachin Tendulkar, Vishwanathan Anand, Sania Mirza, Leander Paes, Mahesh Bhupati, Sushmita Sen, Aishwarya Rai, P.T. Usha, Shiny Abraham, Anju B George, Rajiv Gandhi, Kapil Dev, Sunil Gavaskar, Jaspal Rana, Major Rajyavardhan Singh Rathore, Anil Kumble, Rahul Gandhi, Dilip Tirkey, Apama Papat, Malleshwari etc. The very mention of these names fills the heart of an average Indian with pride.

These are only a few examples of all the sung and unsung heroes and heroines who have left their imprints on the sands of time and have led their country forward. In fact, we owe our present to the youth of the previous generation who forsook their everything, even their lives for the freedom of their motherland. Who can forget the great sacrifices of Rajguru, Sukhdev, Chandra Shekhar Azad, Bhagat Singh, Bismilla Khan, Vijay Singh Pathik, Mangal Pandey etc who surrendered their everything for their country.

Youth make up about 34% of the total population of the country. This 34% constitutes for the country's future. If we can harness this powerhouse of the nation in the right direction then the country can reach untold heights. All we need is to direct the energy of our youth in constructive channels that lead to development and progress. The creative potential of the younger generation coupled with their zeal, enthusiasm, energy and versatility can work wonders for the country. We need to empower our youth so that they can make a better tomorrow.

The best and the first and foremost way to strengthen our youth is to provide them education. Not just any kind of education, but the right kind of education which makes them scientific, logical, open minded, self respecting, responsible, honest and patriotic. Without these virtues being developed, our youth cannot walk in the desired way and they will remain in a deep slumber of complacency. Unless harnessed and tapped in the right way, this very energy of the youth can tip over the other side and become destructive and dangerous for the society, crime is on high and violence is increasing in today's time. If we look at the data, we realize that our youth is losing touch with a sense of right and wrong or good and bad. This is because, as a nation, we have failed in our duty of capturing their energy and moulding it in the right direction. Due to increasing unemployment, we have been unable to keep our youth busy in constructive works. We fail to help them in realizing their dreams and hence they get lost and go in the wrong direction as the saying goes "An empty mind is the devil's

workshop". We have failed poorly in this direction. The result is that nothing inspires our youth except shortcuts to making money, to achieve success and realizing their dreams. We have failed to give them the right kind of opportunities. Look at our own youth overseas - working wonders. Why can't they do it here, in their own country? The answer lies in the lack of opportunities which they find in plenty in other countries. The loss is completely ours. A whole era of the nation will in a few years be empty of its posterity as a result of this increasing tendency to go abroad and get settled - called the Brain Drain of the country. It is high time we prevent our youth from leaving the country or giving into violence and terrorism by providing them better options, by strengthening them, by empowering them.

Let us focus on constructively using the power of the youth for the betterment of the nation. Let us frame such policies which aim at empowering our youth so that we can be assured of a better future and a brighter tomorrow.

Ritika
B.A sem I

Nurturing the potential of youth

The greatest wealth and strength of any nation is its youth. The intelligence and work of the youth will take the country on the pathway of success. They are the building blocks of a country. They have the power to change the nation. Young mind will be more fresh and innovative which helps in the progress of the country. We can undoubtedly say that today's youngsters are tomorrow's innovators, creators, builders and leaders.

Today's youth doesn't believe in patience and they are more interested in caring. Mostly, they are unemployed. Some of them are employed but they are not doing their dream jobs. They are exploited under the name of experience. Currently India is facing a lot of challenges, and youth are capable of solving them. They just need to be given a chance to prove themselves. Youth have the power to unite individuals in the various ethnic groups.

Youth seems to have the ability to face any issues and challenges. They have a positive influence on their fellow young people. They are able to teach then the positive things in life. If today's scenario continues then youth will not give their best for the development of nation. They will be more interested to settle in foreign countries for good education, dream job and better life. This will be resulted into heavy loss to our country.

Government should take adequate steps to solve the problems of youth. Education programs should aim to teach young minds right from the school level the importance of choosing right people who would take charge of governance. Government must focus on constructively using the power of youth for betterment of the nation and frame such policies which aim at empowering youth so that we can be assured of a better future and brighter tomorrow. If the ruling power is given in the hands of the youth, then definitely India will become developed nation soon.

Jagjit Kaur
M.com 3-sem

YOUTH : Future of Nation

Crises and disasters cannot be avoided, but their consequences can be mitigated by planning, exercises and Preparedness. Although major events affect whole society, their impact on vulnerable groups is more evident. Children and youth belong to this category and need to be considered for special planning and education. In light of the recent tragedies which involved school children globally together with other natural and man-made disasters around the world, it seems that the current educational approach is not enough and additional education in emergency and disaster management is undeniably necessary. Young people not only need to understand the nature of society's response to disasters or terrorist attacks, but also how to react to reduce the risks for a disastrous event.

Young people should be educated in a way that offers them adjusted knowledge and develops their capacity for crisis management and preparedness and ensure their readiness for future emergencies. Although youth are considered as a risk group in a disaster due to the fact that they may not know how to deal with it, an educational initiative may make them an important resource for the future emergency. Today, there are 1.8 billion people between the ages of 10-24-they are the largest generation of youth in history. Close to 90 percent of them live in developing countries, where they make up a large proportion of the population.

Their numbers are expected to grow-between 2015 and 2030 alone, about 1.9 billion young people are projected to turn 15 years old. Connected to each other like never before, young people want to and already contribute to the resilience of their communities, proposing innovative solutions, driving social progress and inspiring political change.

They are also agents of change, mobilizing to advance the Sustainable Development Goals to improve the lives of people and the health of the planet. Provided with the necessary skills and opportunities needed to reach their potential, young people can be a driving force for supporting development and contributing to peace and

Statement about ownership and particulars about Magazine

AASTHA

Form IV (See Rule 8)

1. Place of Publication - Kamla Nehru College for Women, Phagwara
2. Periodicity of Publication - Yearly
3. Printer's Name - Dr. Savinder Pal
Nationality – Whether citizen of India - Indian
(If foreigner, state the country of origin) Principal
Address - Kamla Nehru College for Women, Phagwara
Distt. Kapurthala Punjab
4. Publisher's Name - Dr. Savinder Pal
Nationality – Whether citizen of India - Indian
(If foreigner, state the country of origin) Principal
Address - Kamla Nehru College for Women, Phagwara
Distt. Kapurthala Punjab.
5. Chief Editor's Name - Dr. Ruminder Kaur
Nationality – Whether citizen of India - Indian
(If foreigner, state the country of origin) - Kamla Nehru College for Women, Phagwara
Address - Distt. Kapurthala Punjab
6. Name and Address of Individuals who - Management of Kamla Nehru College for
Own the magazine and Partner or Women, Phagwara
Share-holder holding more than one through Dr. Savinder Pal Principal
Percent of the total Capital

I (Dr.) Savinder Pal hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

SD/-(Dr.) Savinder Pal Principal
Kamla Nehru College for Women,
Phagwara

Printed by Dr. Savinder Pal, Principal through M/s Icon Printers, Ludhiana (M) 98724-04050 and published by her at Kamla Nehru College for Women, Phagwara

≡ हिन्दी विभाग ≡

सम्पादक :
डा. आशा शर्मा

विद्यार्थी सम्पादक :
शिवानी पांडे

INDEX

क्र.सं.	प्रकाशन	पृष्ठ नं.
1.	संपादकीय	14
2.	युवा वर्ग : दशा और दिशा	15
3.	देश का बल : युवा शक्ति	15
4.	राष्ट्रशक्ति का स्रोत : युवा वर्ग	16
5.	युवाओं के प्रति महापुरुषों के सुविचार	16
6.	जागो ! भारत के युवा वर्ग	17
7.	युवाओं के नाम: मेरे विचार	17
8.	युवा वर्ग के प्रेरणा स्रोत : स्वामी विवेकानन्द	18
9.	युवाओं में बढ़ती नशे की लत	19
10.	युवा चित्रण	20
11.	युवा पीढ़ी से आह्वान	20

किसी भी राष्ट्र का मेरूदण्ड युवा वर्ग, शक्ति का पुंज, ऊर्जा का स्रोत, उल्लास-उमंग का उफनता सागर, सकारात्मक मन और बुद्धि का प्रतीक होता है। युवाओं के सरस सहयोग से ही राष्ट्रभूमि अभिभूत और पल्लवित होती है। मानव जीवन की सुखद-सुनहरी यौवनावस्था-जीवन भर मधुर स्मृतियों के पलों को सहेज कर रखती है। यौवन का अहसास युवाओं में सपनों को साकार करने का नित्य-नूतन प्रयास करवाता है। सही भी है.....सीपी में जन्मा मोती, बीज से पल्लवित पौधा और कीट कोष से परिवर्तित रंगीन तितली में सृजित होना भला किसे नहीं भाता ? युवा भी तो बचपन की अठखेलियों से किशोर बनने की उमड़ती कल्पनाओं के पंखों से दुनिया की सारी दिशाओं को एक बार में नाप लेने की चाह रखते हैं। पुरातन से नूतन का यह सफर युगों का गवाह बनता है।

इस ताफता रंगी अवस्था में बड़ों का आशीष, अपनों का सहयोग ही जीवन की ऊँची-नीची पगडंडियों पर थमने और थामने का कार्य हर युग में जारी रहता है। युवाओं की दशा और दिशा का निर्धारण माता-पिता, शिक्षाविद् और प्रेरणास्रोत महानसतों, गुरुओं और राष्ट्रसेवियों के कृत्यों और निर्देशों के अनुसरण से ही संभव हो पता है। यह कटु सत्य है कि पश्चिमी चक्राचौध से त्रस्त आज का युवा वर्ग दिशाहीन होकर नशाखोरी और पथभ्रष्टता की सीमाओं का अतिक्रमण करता हुआ कहीं भटक गया है। अपनों के ज्ञान-उपदेश अब उसे नहीं भाते। देश पराया और विदेश अपना लगता है। कहीं कमी बड़ों के समझाने और युवाओं के समझने में हमीं से तो नहीं हो रही ? यह प्रश्न विचारणीय है। आज समय रहते जागृत होने की आवश्यकता आन पड़ी है- अन्यथा भारत की अनमोल विरासत-अमूल्य कर्णधार.....हमारी भावी युवा पीढ़ी दिशाविहीन होकर भटक गई तो हमारी चिरन्तन राष्ट्रियता का वर्चस्व कहां खोजेंगे हम ? उत्तरदायित्व बड़ा है..... बुद्धिजीवियों की अपार क्षमता के सामने !!!

-डॉ. आशा शर्मा
अध्यक्षा, हिन्दी विभाग

युवा वर्ग : दशा और दिशा

युवा शक्ति का लोहा दुनिया भर में माना जाता है। वर्तमान में देश का एक बड़ा हिस्सा युवाओं की श्रेणी में ही आता है। परन्तु इन युवकों का इसे दुर्भाग्य कहें या देश की बदलती परिस्थितियों को दोषी मानें कि जिस प्रकार देश में पश्चिमी सभ्यता का बोलबाला है। उसके कारण इन युवाओं को सही दिशा नहीं मिल रही है और यही कारण है कि इनकी यह दशा हो रही है।

युवा मन और युवा शक्ति चाहे तो देश की बिगड़ी हुई हालत सुधार सकती है लेकिन युवा वर्ग को इस बात की कोई खबर ही नहीं है। आज का युवा वर्ग चाहे तो फिल्मी आदर्शों, खोखले फैशन, दिखावे को छोड़ कर देश को विकसित कर सकता है और अपने जोश, उत्साह का सही प्रयोग कर देश के विकास में योगदान दे सकता है। आज का युवा भटक रहा है और उसके भटकने के लिए केवल वह ही जवाबदेह नहीं है। कसूर हमारा भी है, जो हम उसे सही मार्ग नहीं दिखा रहे।

आज की युवा शक्ति अपनी राह से भटक रही है। उनमें वो जोश, उत्साह व जुनून खत्म सा होता नज़र आ रहा है जैसा कि भारत के पुराने युवाओं में था। आज के युवा के अंदर अनंत शक्ति और आनंद का अपार सागर है जो कहीं दबकर रह गया है। आज का युवा क्रोध, घृणा या किसी अन्य आवेश से अभिभूत हो जाता है, और इस वजह से वह पल-पल में लड़ाई-झगड़ा, मार-पीट पर उतारू हो जाता है। इसलिए आज का युवा दुर्बल होता जा रहा है और उसे कुछ समझ नहीं आता कि मैं कौन हूँ? और मैं क्या हूँ? आज का युवा अपने लक्ष्य से भटक चुका है तथा वह नशाखोरी, चोरी, जुए आदि बुराईयों में धंसता चला जा रहा है। पैसों की खातिर वह अपनों का भी खून बहा देता है। आज के युवाओं में प्यार, सेवा-भावना, दया की कमी हो रही है और वह सही राह का चुनाव नहीं कर पा रहा है।

इसका मुख्य कारण यह है कि जब तक युवा अशिक्षित व बेरोजगार रहेंगे तब तक उनका मन विचलित होता रहेगा और वे अपने लक्ष्य से भटकते जाएंगे। इसीलिए आज जरूरत है उन्हें एक अच्छे भविष्य के लिए सही मार्ग दिखाने की।

- शिवानी पाण्डेय
बी.ए. (समस्टर-1)
अनुक्रमांक : 1113

15

देश का बल : युवा शक्ति

युवा शक्ति है नव-चेतना, नव-स्फूर्ति आधार,
अदम्य साहस-संकल्प होते उनकी तेज धार।
इन्हीं के बल पर देश दिनोदिन प्रगति करता
सुंदर और उज्ज्वल भविष्य की नींव रखता ॥
देश का अनमोल न्यास युवा-शक्ति कहलाते,
निज कौशल-संगठन से परचम वे लहराते।
युवाओं ने ही देश को प्रगति राह पर चलाया,
विश्व-गुरु की राह पर इन्होंने ही तो पहुंचाया ॥
निज दम पर युवा अखंड भारत बना सकते,
मिलकर विजय श्री का शंखनाद कर देते।
हर क्षेत्र में मिसाल युवा-सितारों ने बनाई है,
चहुं दिशा में उनकी ही शोहरत नज़र आई है ॥
अज्ञान रूपी तमस को निज बल पर मिटाते,
ज्ञान रूपी समिधा से जीवन सुंदर बनाते।
निज देश की सुंदर बगिया के वे होते माली,
निखारी उनसे अखंड देश की हरेक डाली ॥
कुरीतियों के खिलाफ युवाओं का युद्ध है,
दृढ़ इच्छा-शक्ति से ही हर कार्य सिद्ध है।
युवा-शक्ति ही आज्ञाद भारत के सूत्रधार थे,
नवीन सोच से देश-भविष्य का आधार थे ॥
स्वामी विवेकानंद ने किया इनका आह्वान,
युवा-शक्ति पर विचार थे अति ही मूल्यवान।
युवकों का हरेक-व्यक्तित्व सही तो कहलाते,
तभी जयंती युवा-दिवस रूप में हम मनाते ॥

- टविंकल

बी.ए. समस्टर-1

अनुक्रमांक-1116

राष्ट्रशक्ति का स्रोत : युवा वर्ग

युवा कल की आशा है। वे राष्ट्र का सबसे ऊर्जावान भाग में से एक है। इसलिए उनसे बहुत उम्मीदें हैं। युवा शक्ति का लोहा दुनिया भर में माना जाता है। लेकिन युवा शक्ति को सकारात्मकता की ओर मोड़ना बहुत बड़ी चुनौती है। युवाओं की दिशा और दशा पर बहुत कुछ निर्भर करता है। उसी से पता चलता है कि उसका समाज या राष्ट्र कैसा है? जहां इस शक्ति को सही दिशा में मोड़ा जा सकता है। विशेषज्ञों का मानना है कि युवा शक्ति की उर्जा का सकारात्मक कार्यों में उपयोग करना समाज और सरकार की सामूहिक जिम्मेदारी है और इसे निभाकर ही युवाओं को सृजनात्मक कार्यों में लगाया जा सकता है।

भारत में युवाओं की जितनी संख्या है उतनी कहीं और नहीं है। भारत के युवाओं का साकारात्मक पक्ष यह है कि यहां के युवा संस्कारी हैं। पश्चिमी देशों में युवाओं के पथभ्रष्ट और भारतीय युवा में बहुत अधिक कम होती है।

इतने सारे साकारात्मक पहलुओं के बावजूद अगर युवाओं में नकारात्मकता पैदा हो रही है तो इसे दूर करने के लिए समाज में हर स्तर पर प्रयास की जरूरत है। समाज का युवा विभाजित सा है। एक तरफ महानगरों की युवा शक्ति है जो निजी क्षेत्रों में लगातार सफलता के नए आयाम छू रही है। वहीं दूसरा पहलू हम हिंसक घटनाओं के रूप में रोज़ टी.वी. पर देख रहे हैं। युवाओं की इस नकारात्मक शक्ति को सही दिशा देने की जरूरत है।

आज भारत के युवाओं की यही सोच है जब किसी भी युवा से पूछ लिया जाये कि पढ़ाई करने के बाद क्या करोगे? तो वे यही उत्तर देते हैं कि हम विदेश जाकर पढ़ाई करेंगे और वहीं सैटल हो जायेंगे। यह सोच हमारी एक हजार वर्ष की गुलामी है, जिसका प्रभाव आज भी हमारे जीवन में देखने को मिलता है।

युवा शक्ति के सामने कई चुनौतियां हैं जो इस प्रकार हैं: आधे युवा दसवीं कक्षा से पहले ही पढ़ाई छोड़ देते हैं, लगभग दस लाख हर महीने 18 साल के हो जाते हैं और रोजगार की तलाश शुरू कर देते हैं, नौकरियां दुर्लभ हैं क्योंकि रोजगार वृद्धि जनसंख्या वृद्धि का आधा है। भारत में बेरोजगारी अधिक है।

युवाओं के प्रति महापुरुषों के सुविचार

आज के दौर में युवाओं के बेहतर भविष्य के लिए स्वामी विवेकानंद के विचार और भी प्रासंगिक हैं।

लक्ष्यहीन हो रहे आज के भारतीय युवा के लिए जो भौतिक सुख के पीछे भागते हुए मानसिक तनाव और थकान झेल रहा है स्वामी विवेकानंद द्वारा सुझाया मार्ग

बेहतरिन साबित हो सकता है। युवाओं को मार्ग दर्शक के रूप में स्वामी विवेकानंद एक बड़ा नाम है। उनके शिकागो में दिए भाषण वर्ष 1893 में उन्हें भारतीय दर्शन और अध्यात्म का अग्रदूत बना दिया गया।

तब से लेकर आज तक उनके विचारों से युवा वर्ग प्रभावित दिखाई देता रहा है। आज के दौर में जब युवा नई-नई समस्याओं का सामना कर रहे हैं। एक नए लक्ष्य को तय कर रहे हैं एवं अपने बेहतरिन भविष्य के लिए कामना कर रहे हैं।

विवेकानंद का मानना था कि एक युग का जीवन सफल होने के साथ-साथ सार्थक भी होना अनिवार्य है ताकि मस्तिष्क, हृदय और आत्मा का सुपोषण होता रहे। सार्थक जीवन में उनके विचारों को चार बिंदुओं में समझाया गया है।

शारीरिक, सामाजिक बौद्धिक और आध्यात्मिक संधान। इन चारों बिंदुओं से युवाओं को विशेष रूप से अवगत होना अनिवार्य है। आज युवा इनमें से किसी एक भी मार्ग पर चलकर अपने जीवन में शांति, समृद्धि और आनंद की प्राप्ति कर सकता है।

- रीतू

बी.ए. समस्टर-3

अनुक्रमांक-1626

जागो ! भारत के युवा वर्ग

जागो भारत के युवा वर्ग
तुमको इतिहास बनाना है,
मिलेगा अतुल आनंद तुम्हें
बस सोया विवेक जगाना है,
जागो हर एक देशवासी,
तुम ही बना सकते हो
अपने देश को स्वर्ग,
जागो मेरे संगी साथी,
जागो हर एक देशवासी ।।

व्यर्थ में तुम क्यों भटक रहे हो ?
अंधकार में यहां-वहां,
तुम क्यों नहीं निकलते,
ज्ञान की खोज में,
बस तुम इन भौतिक चीजों के बारे में,
सोचते रह जाते हो,
आगे बढ़ो तुम्हारी,
इस जहां को जरूरत
जागो मेरे संगी साथी,
जागो हर एक देशवासी ।।

मत भूलो कि, तुम वासी हो,
तुम उस देश में जहां कई महापुरुषों ने जन्म लिया,
उन्होंने इस समाज की खातिर,
अपना जीवन समर्पित किया
तुम मे भी वो शक्ति है,
अन्तर्मन को जगाने की,
जागो मेरे संगी साथी,
जागो हर एक देशवासी ।।

युवा दिवस तालियों से नहीं,
बहुत होंसलों से मनाओ ।
जीवन संभालने की एक,
जीवन में नयी राह बनाओ ।
मिटाइयां खाने और खिलाने,
से नहीं संभलती हैं जिंदगी ।
केवल सोचने-अनुमान से नहीं,
बदलती है ये अपनी जिंदगी ।
सूरज जैसे ही है चमकना,
चंदा जैसे शीतल रहना ।

- पूजा
बी.ए. समस्टर-5
अनुक्रमांक : 2002

युवाओं के नाम: मेरे विचार

ईमारात वहीं टिकती है, जिसकी नींव पक्की है ।
युवा नेतृत्व के हाथ में ही क्षेत्र की तरक्की है ।
बुजुर्गों की आराम करने की बारी ।
क्षेत्र की तरक्की अब युवाओं की ज़िम्मेदारी ।
सफलता की कीमत जिंदगी से ज्यादा नहीं,
जो हार से निराश हैं, उन्हें इस बात का अंदाज़ा नहीं ।
ख्वाब टूटे हैं, मगर हौंसले जिंदा हैं ।
हम वो है जहां मुश्किलें शर्मिदा हैं ।
जिन्दगी के जुनून को,
जवानी के साथ जोड़ दो,
इस दुनिया में कामयाबी की
एक कहानी छोड़ दो ।
सफलता एक दिन में नहीं मिलती,
मगर ठान लो तो एक,

दिन जरूर मिलती है ।
चले हो मंज़िल को पाने तो,
मुश्किलों से भी टकराना होगा,
तुम्हें अपने सपनों को पूरा करने के लिए,
सभी मुसीबतों से लड़ जाना होगा ।
अपने हौंसले को यह मत बताओ कि,
तुम्हारी तकलीफ कितनी बड़ी है,
अपनी तकलीफ को यह बताओ कि तुम्हारा
हौंसला कितना बड़ा है ।

- पूर्णिमा
बी.ए. समस्टर-5
अनुक्रमांक-2003

युवा वर्ग के प्रेरणास्रोत : स्वामी विवेकानन्द

लगभग 65% भारतीय जनसंख्या युवाओं की है। हमारे देश में कई प्रतिभाशाली और मेहनतकश युवा हैं जिन्होंने देश को गर्व की अनुभूति कराई है। भारत में युवा पीढ़ी उत्साहित और नई चीजें सीखने के लिए उत्सुक हैं। चाहे वह विज्ञान, प्रौद्योगिकी या खेल का क्षेत्र हो, हमारे देश के युवा हर क्षेत्र में श्रेष्ठ हैं।

युवा वर्ग जिसे अंग्रेजी में Young Generation कहा जाता है, युवा पीढ़ी में जोश और उमंग की कोई कमी नहीं होती है। वह हमेशा आसमान को छू लेना चाहते हैं अर्थात् कामयाबी के शिखर तक पहुंचना चाहते हैं। युवा पीढ़ी में भरपूर जनून होता है, कुछ कर दिखाने का, कुछ बनने का।

स्वामी विवेकानन्द के जीवन ने मुझे धार्मिक कम, आध्यात्मिक ज्यादा बना दिया। उन्होंने ही सबसे पहले भारत से बाहर जाकर हिन्दू धर्म का व्याख्यान किया था वो सभी धर्मों का सम्मान करते थे और सबसे बड़ी चीज़ ये भी थी कि वह किसी भी कर्मकाण्ड या मूर्ति पूजा में विश्वास नहीं रखते थे और उन्होंने अपने योग के बल पर ही दिव्य दृष्टि प्राप्त की थी।

स्वामी विवेकानन्द की भारत की युवा पीढ़ी में गहन आस्था थी और वे स्वयं भी युवा थे उन्होंने 'उठो जागो और तब तक न रुको जब तक लक्ष्य प्राप्त ना हो जाए, के उद्घोष से राष्ट्र की युवा पीढ़ी में नई चेतना, नई शक्ति, नई ऊर्जा और अद्भुत आत्मविश्वास का संचार किया।

स्वामी विवेकानन्द को युवाओं से बड़ी उम्मीदें थीं, उन्होंने युवाओं को धैर्य, व्यवहार में शुद्धता रखने, आपस में न लड़ने, पक्षपात न करने और हमेशा संघर्षरत रहने का संदेश दिया। आज भी वे कई युवाओं के लिए प्रेरणा के स्रोत बने हुए हैं आज भी स्वामी विवेकानन्द को उनके विचारों और आदर्शों के कारण जाना जाता है।

स्वामी विवेकानन्द ने युवाओं में शारीरिक शक्ति और समाज सेवा का भाव होने के साथ-साथ बौद्धिक संधान पर भी बल दिया ताकि युवा दोनों प्रकार की दुनिया को भली-भांति समझ सकें। उन्होंने सभी के लिए शिक्षा की बात करते हुए कहा, शिक्षा कोई जानकारियों का बंडल नहीं जो दिमाग में रख दिया जाए और जिंदगी भर परेशान होते रहें।

युवाओं के लिए स्वामी विवेकानन्द जी ने कहा, उठो जागो और अभीष्ट को प्राप्त करो, और उनका दूसरा मंत्र था अपने राष्ट्र को, इसकी महान संस्कृति को, इसकी सभ्यता और यहां के धर्म को जानो, जो मानव मात्र की सेवा की बात करता है- 'स्वामी विवेकानन्द' का मानना था कि किसी भी समाज व राष्ट्र की मूलभूत चेतना उसकी युवा शक्ति में ही निवास करती है।

वयस्कों और उनके समान भागीदारों के रूप में हमें अपने युवाओं को अच्छे निर्णय लेने और पुराने विचारों को बदलने के लिए मार्ग दर्शन करना होगा। डॉ. जोस रिज़ल ने कहा, "युवा हमारे भविष्य की आशा है।" इस प्रकार हमें उनमें परिवर्तन पैदा करने देना चाहिए और उन्हें हमारे भविष्य की वास्तविक आशा बनने के लिए चुनौती देनी चाहिए।

युवा न केवल हमारे देश के भविष्य का प्रतिनिधित्व करते हैं, बल्कि परिवर्तन और प्रगति के समाज के मुख्य एजेंटों में से एक हैं। आर्थिक विकास पर भी हमारा बहुत प्रभाव पड़ता है। अपने जीवन के इस चरण में हम कई सामाजिक संबंध बनाते हैं और एक ऐसे व्यक्तित्व का विकास करते हैं जो हमें एक नई पीढ़ी के रूप में परिभाषित करता है।

युवा देश और समाज के जीवन मूल्यों के प्रतीक है, युवा गहन ऊर्जा और उच्च महत्वाकांक्षाओं से भरे हुए होते हैं, उनकी आंखों में भविष्य के इंद्रधनुषी स्वप्न होते हैं, समाज को बेहतर बनाने और राष्ट्र के निर्माण में सर्वाधिक योगदान युवाओं का ही होता है।

आशा मत खोइए, उतने होशियार और धैर्यवान बनिए कि आप जो हासिल करना चाहते हैं, उससे कोई भी आपको रोकता नहीं है। आप अपने तरीके से अद्वितीय हैं। आप जितना सोचते हैं उससे कहीं अधिक भाग्यशाली हैं, बस अपने आप पर विश्वास करें कि सही समय पर आपके पास सब कुछ आ जाएगा। संघर्ष और चमकते रहो।

जागो भारत का युवा वर्ग, तुमको इतिहास बनाना है।
मिलेंगे अतुल आनंद तुम्हें, बस सोया विवेक जगाना है।

-रेहाना-खातून
बी.ए. समस्टर-1
अनुक्रमांक-1162

युवाओं में बढ़ती नशे की लत

इन दिनों नशा एक आम समस्या है। दुनिया भर में बड़ी संख्या में युवा वर्ग इस समस्या से पीड़ित हैं। ड्रग्स एक त्वरित खुशी और तनाव से राहत प्रदान करती हैं। कई लोग ड्रग्स को अपनी दर्दनाक वास्तविकता से भागने के रूप में लेना शुरू करते हैं। दूसरों को यह अनुभव कराने के लिए ड्रग्स लेते हैं कि यह कैसा लगता है।

फिर भी अन्य युवा केवल अपने दोस्तों को कंपनी देने के लिए इसे लेते हैं ताकि "वे बचे नहीं" ! इससे पहले कि कोई व्यक्ति जानता है, वह ड्रग्स का आदी हो जाता है और इस लत से छुटकारा पाना मुश्किल हो जाता है। दवाओं के उपयोग से अल्पकालिक आनंद, गंभीर दीर्घकालिक समस्याओं को जन्म दे सकता है। यह गंभीर स्वास्थ्य मुद्दों और व्यवहार में परिवर्तन का कारण बन सकता है। नशीली दवाओं की लत के कुछ लक्षण निम्नलिखित हैं : जैसे बिगड़ा हुआ समन्वय, काम में रूचि की कमी, गुप्त व्यवहार आदि। इस लत को दूर करने में कई साल लग सकते हैं।

प्रस्तावना : नशा एक व्यक्ति की प्रतिरक्षा प्रणाली को कमजोर करता है। यह विभिन्न मानसिक और शारीरिक बीमारियों का कारण बनता है। समस्याएं अल्पकालिक और दीर्घकालिक दोनों हो सकती हैं। युवाएं जिस तरह की दवा का सेवन करते हैं, वह उसका कैसे सेवन करता है और किस अवधि तक वह इसे लेता है।

नशा युवाओं के शारीरिक स्वास्थ्य पर असर डालता है। यह मस्तिष्क, गले, फेफड़े, पेट, अग्न्याशय, यकृत, तंत्रिका तंत्र को खराब करता है। ड्रग्स एडिक्ट्स द्वारा एड्स को अनुबंधित करने का उच्च जोखिम है। ऐसा इसलिए है क्योंकि वे आमतौर पर दवाओं को इंजेक्ट करने के लिए सुईयों को साइपा करते हैं। ड्रग्स के प्रभाव में रहते मृत्यु होने का भी डर रहता है।

मानसिक स्वास्थ्य पर प्रभाव :

युवाओं के मस्तिष्क पर नशे का गंभीर प्रभाव पड़ता है। ड्रग्स निर्णय लेने में बाधा डालते हैं और किसी व्यक्ति के मनोवैज्ञानिक कौशल को प्रभावित करते हैं। वे अवसाद, अल्जाइमर, अनिद्रा, विकार, चिंता, आचरण समस्याओं और मनोसामाजिक शिथिलता जैसे मानसिक स्वास्थ्य के मुद्दों का कारण बन सकते हैं। नशा करने वाला में आत्महत्या के विचार उत्पन्न होते हैं और वे अक्सर आत्महत्या का प्रयास करते हैं।

अजन्में शिशुओं पर प्रभाव : ड्रग्स की लत अजन्मे बच्चों को उच्च जोखिम में डाल सकती है। शराब की आदी गर्भवती महिलाएं भ्रूण को नुकसान पहुंचा सकती हैं। अजन्मे शिशुओं में जन्म दोष और मानसिक व शारीरिक दोनों तरह की असामान्यताएं विकसित होने की संभावना होती है। बच्चे की योजना बनाने से पहले नशीली दवाओं की लत से छुटकारा पाने की अत्यधिक सिफारिश की जाती है।

एक पुनर्वास केन्द्र में दाखिला लेना : यह मादक पदार्थों की लत को दूर करने के लिए मुख्य कदमों में से एक है-पुनर्वास केन्द्र ! आज के समय में लाखों पुनर्वास केन्द्र अर्थात्, "नशा छुड़ाओ" केन्द्र खोले गए हैं। यह युवाओं को नशे की लत से बचाने का प्रयास करते हैं और उन्हें एक अच्छा जीवन देने का प्रयास करते हैं।

नशे की लत से करोड़ों व लाखों युवाओं का जीवन खतरे में पड़ गया है और यह लाखों युवाओं की मृत्यु होने का कारण है। "यह ऐसी भयानक बीमारी" है जिसका कोई इलाज नहीं है। लाखों माँ-बाप का सपना होता है कि उनकी बेटियां बेटा पढ़-लिखकर एक उच्च मुकाम तक पहुंच सके परन्तु आज के युवा तो सिर्फ अपना सोचते हैं और गलत दिशा पर चलकर अपना जीवन खतरे में डाल देते हैं।

उदाहरण : मैंने हमारे पड़ोसी के बेटे के साथ ऐसा देखा है कि उनका बेटा इतना नशा करता था कि उसका जीवन अब मृत्यु जैसा ही था। घर में आर्थिक स्थिति भी इतनी अच्छी नहीं थी और वह नशे की लत में एक दिन नशा न मिलने से अचानक उसकी मृत्यु हो गई और माता-पिता का वह केवल इकलौता बेटा था। उसके गम में थोड़े दिनों के बाद उसके पिता की भी मृत्यु हो गई। मेरे कहने का मतलब सिर्फ यहीं है कि नशा करने से घर बर्बाद हो जाता है।

- सिमरन मट्टू
बी.ए.-3 समस्टर
अनुक्रमांक-1627

मुखमण्डल तेजस्वी हो।
वाणी ओजस्वी हो।
शरीर में शक्ति हो।
मन में उत्साह हो।

सद्बुद्धि और विवेक हो।
हृदय में करुणा हो।
मातृभूमि पर प्रेम हो।
इन्द्रियों पर संयम हो।

मन जिसका स्थिर हो।
आत्मविश्वास दृढ़ हो।
इच्छा शक्ति प्रबल हो।
साहसी शूरवीर हो।

सिंह जैसा निर्भय हो।
लक्ष्य जिसका ऊँचा हो।
सत्य जिसका ईश्वर हो।
व्यसनों से मुक्त हो।

जीवन में अनुशासन हो।
मधुर प्रेममयी वाणी हो।
सम्पूर्ण जगत कुटुम्ब हो।
गुरुजनों पर सम्मान हो।

माता-पिता पर श्रद्धा हो।
मानवीय संवेदना हो।
दीन-दुखियों का मित्र हो।
सेवा में सदा तत्पर हो।

ईश्वर में शक्ति हो।
अचल देश भक्ति हो।
जीवन पूर्ण नैतिक हो।
चरित्र जिसका शुद्ध हो।

- बबीता

बी.ए. समस्टर-1
अनुक्रमांक-1134

नए युग का सृजन, युवकों ! तुम्हारे हाथ में है,
समस्त जग, युग पीढ़ी ! तुम्हारे साथ में है।

मनुज में भोगवादी दृष्टि बढ़ती जा रही है,
निरंतर, नारियों पर, वह मुसीबत ढा रही है,

अमावस का सघन साम्राज्य अब भी है मनो पर,
घिरी सारी मनुजता घोर झंझावात में है,

नए युग का सृजन, युवकों ! तुम्हारे हाथ में है।

तुम्हारे रक्त में में अविरल रवानी है, युवाओं !

तुम्हारे शौर्य की अनुपम कहानी है, युवाओं !

नए युग के नए निर्माण की दृढ़ नींव हो तुम,

कि युगऋषि के तुम्हीं हनुमान हो, सुग्रीव हो तुम।

प्रबल फौलाद, सब मानो, तुम्हारे गात में है,

नए युग का सृजन, युवकों ! तुम्हारे हाथ में है।

करो सामर्थ्य का उपदेश मानव के लिए तुम,

कहे इतिहास, नारी की सुरक्षा को जिए तुम,

उठो, उसका पुनः खोया हुआ सम्मान दे दो,

पतन की ओर उन्मुख दृष्टि को उत्थान दे दो।

सफलता तो तुम्हारी बात में, जज़्बात में है,

नए युग का सृजन, युवकों ! तुम्हारे हाथ में है।

न हो जड़ अंधता-अज्ञता का बिल्कुल अंधेरा,

कहीं अन्याय-अत्याचार का फिर हो न डेरा,

उठो, साहस करो, युवकों ! कदम आगे बढ़ाओ,

जहां दुर्दम्य दानवता दिखे, साहस दिखाओ।

तुम्हारा मूल्य तो इन पर प्रबल आघात में है ?

नए युग का सृजन, युवको ! तुम्हारे हाथ में है।

- अमीशा बंगड

बी.ए. समस्टर-3
अनुक्रमांक-1619

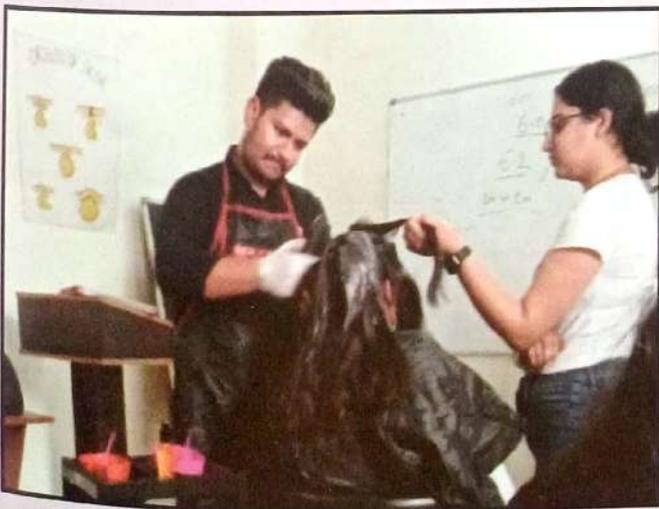
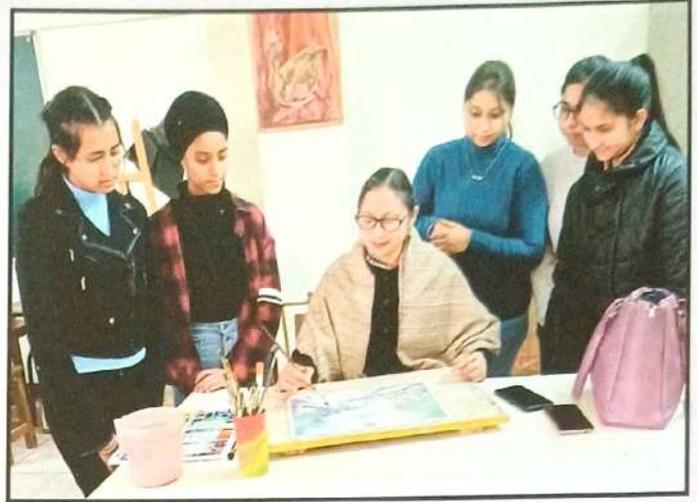
Convocation

Students Empowerment and Vocational Activities

Students Empowerment and Vocational Activities

Learning at Workshops

≡ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਗ ≡

ਸੰਪਾਦਕ :
ਡਾ. ਪਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੰਧਾਵਾ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕ :
ਮਨਿੰਦਰ ਕੌਰ
ਬੀ. ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਤਤਕਰਾ		
ਸੀ.ਨੰ.	ਲੇਖ	ਪੰਨਾ ਨੰ.
1.	ਸੰਪਾਦਕੀ	22
2.	ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ	23
3.	ਨੌਜਵਾਨੀ ਦਸ਼ਾ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ	23
4.	ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀਨ ਸਮਾਂ	24
5.	ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ	24
6.	ਚੰਗੇ ਵਿਚਾਰ	25
7.	ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ	26
8.	ਬਚਪਨ	27
9.	ਮਿੱਟੀ	27
10.	ਹੌਸਲੇ	27
11.	ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ	28-29
12.	ਖੂਨ ਦਾਨ	30
13.	“ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ”	31-32

ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਆਪਣੀ ਸਕਰਾਤਮਕ ਉਰਜਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਬਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਜਲ, ਜੰਗਲ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੌਖੀ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੜੀ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਆਦਿ ਸਭ ਨੂੰ ਝੱਲਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਤੇ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵੱਜੋਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਘੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਤੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਪੁੰਧਲੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਭਾਂਪਦਿਆਂ ਨੌਜਵਾਨ ਹਰ ਹਰਬ ਵਰਤ ਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਣਗਿਣਤ ਨੌਜਵਾਨ ਠੱਗ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਹੱਥੋਂ ਲੁੱਟੇ ਵੀ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮਾਲਟਾ ਕਾਂਡ ਵਰਗੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਦਸ਼ਾ ਲਈ ਨਸ਼ਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲੀ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਤੇ ਹਤਾਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ੇੜੀ, ਗੈਂਗਸਟਰ ਤੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅੱਜ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ 'ਛੇਵਾਂ' ਦਰਿਆ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਵਾਸ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਖ ਹੈ ਅੱਲੜਾਂ ਦਾ ਲੱਚਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾਉਣਾ। ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ, ਸਾਹਿਤਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ

ਖਪਤ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਵਿੱਚ ਅਜੋਕੀ ਗਾਇਕੀ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਹੈ।

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਉਡਾਰੀ ਨੂੰ ਠੱਲਣ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ, ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਤੇ ਲੱਚਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਬਹੁਪੱਖੀ ਮੁਹਾਜ਼ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰਮੁਖੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮੁਕਤ ਸਾਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆਂ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਤੇ ਸਸਤਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਬਹੁ-ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਆਰੀ ਸੁਧਾਰ, ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਹਾਇਕ ਧੰਦੇ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ, ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਖੇਡ ਗਰਾਉਂਡਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਆਦਿ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ, ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

'ਆਸਥਾ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਕਾਲਜ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਸੂਬੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ/ਫਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਹੀ 'ਆਸਥਾ' ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ 'ਨੌਜਵਾਨ ਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ' ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨ ਸਹੀ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਰੋਸ਼ਨਾ ਸਕਣ।

ਡਾ. ਪਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੰਧਾਵਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜਣ 'ਚ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਮਨ 'ਚ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਹੋਣਹਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਮੋਹਰੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਜੇਕਰ ਕਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ ਪੂਰਨ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਅੱਜ-ਕੱਲ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਤੇ ਭਟਕਦੇ ਹੋਏ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਡਿਜੀਟਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਉਰਜਾ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਰੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਜਾਣਾ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਸੌਖੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਸਸਤੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ, ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਗਲਤ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਹੱਥੋਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਕੱਲ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਰਲੀਨ ਕੌਰ

ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਰੋਲ ਨੰ : 1122

ਨੌਜਵਾਨੀ ਦਸ਼ਾ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ

ਇਹ ਇਕ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸੰਪਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੱਚਮੁਚ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਾਡੇ ਸੋਚਣ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਹੋਣਹਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਮੋਹਰੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਦਮਸ਼ੀਲ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਆਪਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਤਾਂ ਕੱਲ ਦੀ ਆਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ ਪੂਰਨ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਨੇ ਗਮੇਸ਼ਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਉਦਾਹਰਣ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ।

ਸੋਨਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਰੋਲ ਨੰ : 1127

ਅੱਜ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਾਧਨਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਵਿਗਿਆਨ, ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ, ਗਣਿਤ, ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਆਦਿ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ 'ਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜੋਸ਼ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਸ 'ਚ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਮੁਹਾਰਤ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕਿਤੇ ਭਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਗ਼ਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਨਾਹਪੱਖੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਸੌਖੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਰਤ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਵੱਧ ਤਨਖਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਮਿਹਨਤੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਸਤੇ 'ਚ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਅਜਿਹੇ ਪੰਛੀ ਹਨ ਜੋ ਉੱਡ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜਦੋਂ ਖੁਦ ਸਹਾਰਾ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣਾ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਦੋਂ ਖੁਦ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਅਲਫਾਜ਼ ਬੇਮਾਇਨੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੋੜਨਾ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ।

ਹਰਮੀਤ ਕੌਰ
ਬੀ. ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ
ਰੋਲ ਨੰ: 1122

ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼, ਸਮਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਭਵਿੱਖ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਵਿਚ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਹੌਸਲੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕਮੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਆਸਾਨ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਰਸਤਾ ਭਟਕ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੁਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੀ ਪੀੜੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਗ਼ਲਤ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਹ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਉੱਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸੰਜਮ ਨਹੀਂ ਗੁਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੋਪ ਵੀ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਸਤੇ ਦਿਖਾਉਣ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਘਬਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਹਨਾ ਵਿਚ ਜਨੂਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕੁੱਝ ਬਣਨ ਦਾ ਤੇ ਕੁੱਝ ਕਰਨ ਦਾ। ਜੇ ਉਹ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਹੌਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਚੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਨਵਨੀਤ ਕੌਰ
ਬੀ. ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ
ਰੋਲ ਨੰ: 1151

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਕੁੱਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਲੀ ਪੇਟ, ਖਾਲੀ ਜ਼ੋਬ ਤੇ ਮਾੜਾ ਸਮਾਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਸਿਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾ ਸਕਦੀ।

ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਇਕ ਤੱਪਸਿਆ ਹੈ।

ਪਰ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਬੋਲਣਾ ਇਕ ਕਲਾ ਹੈ।

ਨਵਨੀਤ ਕੌਰ
ਬੀ. ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ
ਰੋਲ ਨੰ: 1151

ਬੰਦਾ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਤਾਂ ਸਜਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
ਜਿਸ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਪਰ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ
ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
ਜਿਸ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੁੱਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਖਰਾਂ
ਦਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
ਕਲਮ ਚਾਹੇ ਸੋਨੇ ਦੀ
ਹੋਵੇ ਜਾ ਪਿੱਤਲ ਦੀ।

ਮਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਉਹ ਜਾਦੂਗਰ
ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ
ਦੁਆਵਾਂ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨੇ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ
ਹੋਣ ਲਈ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਹਸੀਨ ਯਾਤਰਾ ਹੈ
ਇਹ ਕਦੇ ਹਸਾਉਂਦੀ ਕਦੇ ਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ,
ਜੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਕੀ ਕਹੇਗੀ
ਇਹ ਨਾ ਸੋਚੋ ਕਿਉਂਕਿ
ਦੁਨੀਆਂ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਹੈ
ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ
ਉਡਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਲੋਕਾਂ
ਕੋਲੋਂ ਸੜਦੀ ਹੈ।

ਜਜ਼ਬਾ ਰੱਖੋ ਹਰ ਪਲ
ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਕਿਉਂਕਿ
ਕਿਸਮਤ ਬਦਲੇ ਨਾ
ਬਦਲੇ ਪਰ ਵਕਤ
ਜ਼ਰੂਰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ
ਪੱਥਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਬ
ਪਰ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ
ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਘਟ ।

ਵਕਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੋ
ਨਹੀਂ ਤਾਂ..... ਇੱਕ ਦਿਨ
ਇਸ ਤੁਹਾਡੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ
ਛੱਡ ਦੇਣੀ ਏ।

ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਦੇ ਆਪਣੇ
ਆਪ ਨਹੀਂ ਟੁਟਦੇ
ਝੂਠਾ ਗ਼ਰੂਰ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ
ਉਸ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮਨ ਵਿੱਚ ਮੈਲ ਰੱਖਣੀ ਤੇ
ਬਾਹਰੋਂ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਦਾ
ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨਾ ਇਹ
ਚਲਾਕੀਆਂ ਉਸਦੇ ਦਰ ਤੇ
ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

ਜੇ ਤੂੰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ
ਤਾਂ ਕਰ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ
ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਆ
ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸਵਾਰ।

ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
ਬੀ. ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ
ਰੋਲ ਨੰ: 68

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਵਧਣ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਸਭ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜੋ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ।

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕੰਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਿਹਲਾ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਮੱਧ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਵਾਧਾ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਪਛੜਿਆਪਨ, ਅਬਾਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ, ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦਾ ਕਪਿਊਟਰੀਕਰਨ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਜੇ ਕਰ ਕਿਸੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਡੇਢ-ਦੋ-ਸੌ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਚੌਵੀ-ਪੰਝੀ ਲੱਖ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀ. ਐਸ. ਸੀ., ਬੀ. ਟੈਕ., ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਤੇ ਪੀ. ਐਚ. ਡੀ. ਤਕ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਕਦੇ ਇਧਰ ਦੌੜਦੀਆਂ ਤੇ ਕਦੇ ਉਧਰ ਦੌੜਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਥਾਈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਗਦੜ ਮਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਥਾਈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਲਾਠੀਆਂ ਵਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਕੁੱਝ ਜਰੂਰੀ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨਾ ਧਾਰ ਸਕੇ। ਕੁੱਝ ਕੁ ਸੁਝਾਅ ਹੇਠ ਲਿਖੇ

ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ-

ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਘੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅੱਖਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੋਰਨ ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਜਾਣ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (10+2) ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਾਸੇ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਇਕ ਕਿੱਤਾ ਵੀ ਚੁਣਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਵੇ। ਆਪ ਨਵੇਂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਖੋਲਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾ-ਸ਼ੇਰੀ ਦੇਵੇ। ਉਹ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ, ਸੂਰ ਪਾਲਣ, ਮੁਰਗੀ ਪਾਲਣ ਘਰੇਲੂ ਦਸਤਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਸਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਤੇ ਰੋਕ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਯਤਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਰਥਿਕ ਧੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਲਿਆਵੇ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿਲਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਵੇ।

ਮਨਮੀਤ ਕੌਰ
ਬੀ. ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ
ਰੋਲ ਨੰ: 1163

ਬਚਪਨ

ਬਚਪਨ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸਕੂਨ ਜਿਹਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਪਲ ਤੇ ਨਿੱਕੇ ਚਾਅ, ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਉਹ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਬਚਪਨ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਆ, ਤੇ ਕੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਕੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਸਾਡਾ ਬਚਪਨ। ਬਸ ਸਭ ਕੁੱਝ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖਿਡੌਣੇ ਤੇ ਖੇਡਣਾ ਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਸ 24 ਘੰਟੇ ਖੇਡਣਾ ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ ਕਦੋਂ ਦਿਨ ਤੇ ਕਦੋਂ ਰਾਤ ਹੋ ਗਈ। ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਪਿਆਰ, ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਬਸ ਆਪਣੀ ਹੀ ਇਕ ਅਲੱਗ ਦੁਨੀਆਂ ਚ ਰਹਿਣਾ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਸਾਡਾ ਬਚਪਨ, ਉਹ ਪਿਆਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਲਾਡ ਲਡਾਉਣਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਰੋਣਾ ਤੇ ਉਹਦਾ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣਾ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਂਭ-ਸਾਂਭ ਕੇ ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਤੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਘੁੰਮਣ ਜਾਣਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਲੈਣੀ, ਨਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਰੋਣਾ ਤੇ ਫਿਰ ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੇ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣੀ। ਬੜਾ ਸੋਹਣਾ ਸੀ ਸਾਡਾ ਬਚਪਨ। ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਬਕਾਣ ਫਿਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿੱਚ ਲਾਹੁਣੀ। ਮਾਂ ਦਾ ਲੋਰੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸੁਆਉਣਾ ਤੇ ਫਿਰ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦੇ ਸੋ ਜਾਣਾ ਬੜਾ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਬਚਪਨ। ਹੁਣ ਯਾਦਾਂ ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸਾਡਾ ਬਚਪਨ। ਬਚਪਨ ਸਾਡਾ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੀਮਤੀ ਤੇ ਅਨਮੋਲ ਹੀਰਾ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਇਕ ਵਾਰੀ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਬਸ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੁਨਿਹਰੀ ਯਾਦ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ।

ਈਲੀਜ਼ਵੈਂਤ ਕੌਰ
ਬੀ. ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ
ਰੋਲ ਨੰ: 1172

ਮਿੱਟੀ

- ★ ਵੇਖ ਫਰੀਦਾ ਮਿੱਟੀ ਖੁੱਲੀ,
ਮਿੱਟੀ ਉੱਤੇ ਮਿੱਟੀ ਡੁੱਲੀ,
ਮਿੱਟੀ ਹੱਸੇ ਮਿੱਟੀ ਰੋਵੇ,
ਅੰਤ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮਿੱਟੀ ਹੋਵੇ,
ਨਾ ਇਹ ਤੇਰੀ ਨਾ ਇਹ ਮੇਰੀ,
ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਦੁਨੀਆਂ,
ਫਿਰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਬਣ ਜਾਣਾ ਢੇਰੀ।
- ★ ਤਾਰੀਫ਼ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੀ ਕੀਤੀ
ਤਾਂ ਕੀ ਕੀਤੀ
ਜੇ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ
ਕੋਈ ਨੁਹਾਰੇ ਨਾ,
ਦਿਖਾਵਾ ਰੂਪ ਦਾ ਕੀਤਾ
ਤਾਂ ਕੀ ਕੀਤਾ
ਜੇ ਸਿੰਗਾਰ
ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਪਛਾਣੇ ਨਾ।

ਹੌਸਲੇ

ਦਿਲ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਕਰ,
ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖਿਆ ਕਰ,
ਅੱਗ ਨੇ ਵੀ ਠਰ ਜਾਣਾ
ਤੂੰ ਠੰਢ ਰੱਖਿਆ ਕਰ।
ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਸੌਖੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਵਕਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਨਫਰਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਡੇਰੇ ਨੇ,
ਚਲਾਕੀਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਨੇ,
ਇੱਥੇ ਉਹ ਲੋਕ ਵੱਸਦੇ ਨੇ
ਜੋ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਤੇਰੇ ਨੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨੇ

ਸਲੋਨੀ
ਬੀ. ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ
ਰੋਲ ਨੰ: 37

“ਮਰਵਾਇਆ ਮੈਨੂੰ ਵੱਜਦੇ ਗੰਦੇ ਗਾਣਿਆਂ ਨੇ,
 ਮਚਲੇ ਆਸ਼ਕ ਮਰਜਾਣਿਆਂ ਨੇ ।
 ਜੋ ਬੇਗਾਨੀ ਧੀ ਨੂੰ ਪੁਰਜੇ ਦੱਸਦੇ ਨੇ, ਰਾਹ ਜਾਂਦੀਆਂ
 ਕੁੜੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਹੱਸਦੇ ਨੇ ।
 ਤੁਹਾਡੀ ਮਾੜੀ ਸੋਚ ਨੇ ਮਰਵਾਇਆ ਮੈਨੂੰ ।
 ਮੇਰੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ।
 ਮੇਰੇ ਵੀਰੋ ਤੁਸੀਂ ਮਰਵਾਇਆ ਮੈਨੂੰ ।”

ਭੂਮਿਕਾ: ਭਰੂਣ ਗੱਤਿਆ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਹਨਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਸੀ,

“ਸੋ ਕਿਉਂ ਮੰਦਾ ਆਖੀਏ,
 ਜਿਤੁ ਜੰਮਿਹ ਰਾਜਾਨ।”

ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਆਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਜਕਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੈਰ ਛੂੰਹਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕੰਜਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਭਰੂਣ ਗੱਤਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਰੂਣ ਗੱਤਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ: ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਬੱਚਾ ਜਦੋਂ ਲਗ-ਭਗ ਅੱਠ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਭਰੂਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਕੁੜੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਕ ਚਟਾ ਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਰਾਹੀਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਸਨ-

“ਆਪ ਨਾ ਆਵੀਂ ਵੀਰਾ ਘੱਲੀਂ ”

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਨਾ ਜਨਮ ਲਈ ਤੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਭੇਜੀ। ਅਜੋਕੇ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਸਾਇੰਸ ਨੇ ਇੰਨੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਦੇ ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਲੜਕਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੜਕੀ। ਲੜਕਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਜਿਹੜੀ ਔਰਤ ਦੇ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਦੇਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਕੇਸਟਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਸਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ

ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਲੜਕਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਭਾਰਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦਾ ਮੱਹਤਵ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਬਦਲਦਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਸਨਮਾਨ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਪੁਰਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਲੱਛਮੀ, ਸਰਸਵਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਦੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ:

“ਜਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਈ ਲੱਛਮੀ,
 ਸੋਈ ਕੁੱਖ ਸੁਲੱਖਣੀ।”

ਅਰਥਾਤ ਜਿਹੜੀ ਔਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਧੀ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਖ ਸੁਲੱਖਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਮਾਂ ਵੀ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਤ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਗੁੜ ਪਾ ਕੇ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਪੂਣੀ ਫੜਾ ਕੇ ਘੜੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਦੱਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਗੁੜ ਖਾਈ, ਪੂਣੀ ਕੱਤੀ, ਆਪ ਨਾ ਆਈ, ਵੀਰ ਨੂੰ ਘੱਤੀ, ਪਰ ਸਮਾਜ-ਸੁਧਾਰਕ ਇਸ ਕ੍ਰੀਤੀ ਨੂੰ ਭੰਡਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗਰ ਔਰਤ ਨਾ ਹੋਤੀ ਬਾਗੋ-ਆਲਮ ਮੇਂ: ਤੋਂ ਕਿਆ ਹੋਤਾ?

ਸਾਰਾ ਆਲਮ ਏਕ ਨੁਕਤੇ ਪੇ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਤਾ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ-ਮੁਨੀਆਂ ਨੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ‘ਮਾਤਰੀ ਸ਼ਕਤੀ’ ਕਹਿ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਹੈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਾਜ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਜਨਮ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰ-ਮੁਕਾਉਣ ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡੀ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਹੈ। ਸਮਾਜ ‘ਚ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਅਹਿਮ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਝਣਾ: ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਤਾਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤੀਦਿਨ ਵੱਧਦਾ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖਾ-ਦੇਖੀ ਹੀ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਕਿਧਰੋਂ ਨਾ ਕਿਧਰੋਂ ਧੰਨ ਇੱਕਠਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਧੀ ਨੂੰ ਤਾਹਨੇ ਸੁਣਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਹੁਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲਕੜੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਤਲਾਕ ਲੈਣ ਦਾ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ

“ਮਰਵਾਇਆ ਮੈਨੂੰ ਵੱਜਦੇ ਗੰਦੇ ਗਾਣਿਆਂ ਨੇ,
 ਮਚਲੇ ਆਸ਼ਕ ਮਰਜਾਣਿਆਂ ਨੇ ।
 ਜੇ ਬੇਗਾਨੀ ਧੀ ਨੂੰ ਪੁਰਜੇ ਦੱਸਦੇ ਨੇ, ਰਾਹ ਜਾਂਦੀਆਂ
 ਕੁੜੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਹੱਸਦੇ ਨੇ ।
 ਤੁਹਾਡੀ ਮਾੜੀ ਸੋਚ ਨੇ ਮਰਵਾਇਆ ਮੈਨੂੰ ।
 ਮੇਰੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ।
 ਮੇਰੇ ਵੀਰੋ ਤੁਸੀਂ ਮਰਵਾਇਆ ਮੈਨੂੰ ।”

ਭੂਮਿਕਾ: ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਹੈ,
 ਜਿਹੜੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਹਨਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ
 ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਸੀ,

“ਜੇ ਕਿਉਂ ਮੰਦਾ ਆਖੀਏ,
 ਜਿਤੁ ਜੰਮਿਹ ਰਾਜਾਨ।”

ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 ਕੁਆਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਜਕਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ
 ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੈਰ ਛੂੰਹਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕੰਜਕਾਂ
 ਨੂੰ ਹੀ ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਹੀ
 ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ
 ਹੈ।

ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ: ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ
 ਰਿਹਾ ਬੱਚਾ ਜਦੋਂ ਲਗ-ਭਗ ਅੱਠ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ
 ਭਰੂਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਕੁੜੀ ਪੈਦਾ
 ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਕ ਚਟਾ ਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਰਾਹੀਂ
 ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਤੇ ਵੱਡੇ-
 ਵੱਡੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਸਨ-

“ਆਪ ਨਾ ਆਵੀਂ ਵੀਰਾ ਘੱਲੀਂ ”

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਨਾ ਜਨਮ ਲਈ ਤੇ
 ਭਰਾ ਨੂੰ ਭੇਜੀ। ਅਜੋਕੇ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਸਾਇੰਸ ਨੇ ਇੰਨੀ ਤੱਰਕੀ ਕਰ
 ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਦੇ
 ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਲੜਕਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੜਕੀ। ਲੜਕਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ
 ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ
 ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਜਿਹੜੀ
 ਔਰਤ ਦੇ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਦੇਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ
 ਕੋਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ
 ਸੱਸਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ
 ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਲੜਕਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਲ

ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਭਾਰਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦਾ ਮੱਹਤਵ
 ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਬਦਲਦਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ
 ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਸਨਮਾਨ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਪੁਰਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਔਰਤ ਨੂੰ
 ਲੱਛਮੀ, ਸਰਸਵਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਦੇ
 ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ:

“ਜਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਈ ਲੱਛਮੀ,
 ਸੋਈ ਕੁੱਖ ਸੁਲੱਖਣੀ।”

ਅਰਥਾਤ ਜਿਹੜੀ ਔਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਧੀ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣਦੀ ਸੀ,
 ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਖ ਸੁਲੱਖਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਮਾਂ
 ਵੀ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਤ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ
 ਗੁੜ ਪਾ ਕੇ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਪੂਣੀ ਫੜਾ ਕੇ ਘੜੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਦੱਬ ਦਿੱਤਾ
 ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਗੁੜ ਖਾਈ, ਪੂਣੀ ਕੱਤੀ, ਆਪ ਨਾ
 ਆਈ, ਵੀਰ ਨੂੰ ਘੱਤੀ, ਪਰ ਸਮਾਜ- ਸੁਧਾਰਕ ਇਸ ਕੁਰੀਤੀ ਨੂੰ ਭੰਡਦੇ
 ਰਹੇ ਹਨ।

ਗਰ ਔਰਤ ਨਾ ਹੋਤੀ ਬਾਗੋ-ਆਲਮ ਮੇਂ: ਤੋਂ ਕਿਆ ਹੋਤਾ?

ਸਾਰਾ ਆਲਮ ਏਕ ਨੁਕਤੇ ਪੇ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਤਾ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ- ਮੁਨੀਆਂ ਨੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ‘ਮਾਤਰੀ
 ਸ਼ਕਤੀ’ ਕਹਿ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਹੈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ
 ਨਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਾਜ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਜਨਮ ਲੈਣ ਤੋਂ
 ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰ-ਮੁਕਾਉਣ ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ
 ਵੱਡੀ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਹੈ। ਸਮਾਜ ‘ਚ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ
 ਬਦਲਣ ਦੀ ਅਹਿਮ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਝਣਾ: ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਜ ਦੀ
 ਪ੍ਰਥਾ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ
 ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ
 ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਤਾਂ ਬੁਰੀ
 ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ
 ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦਿਨ- ਪ੍ਰਤੀਦਿਨ ਵੱਧਦਾ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ
 ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖਾ-ਦੇਖੀ ਹੀ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਜਾ
 ਰਹੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਕਿਧਰੋਂ ਨਾ ਕਿਧਰੋਂ ਧੰਨ ਇੱਕਠਾ ਕਰਕੇ
 ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਜਾ
 ਕੇ ਧੀ ਨੂੰ ਤਾਹਨੇ ਸੁਣਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਹੁਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੰਗ ਕਰਦੇ
 ਹਨ ਤਾਂ ਲਕੜੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਤਲਾਕ ਲੈਣ ਦਾ ਕਦਮ
 ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ
 ਜਲਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੂਸਰਾ
 ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਦੀ ਲਈ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਦਾਜ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ
 ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਧੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੇ ਹੀ ਰੋਕ

ਮਨੁੱਖੀ ਜੂਨ ਸਾਰੀਆਂ ਜੂਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਤਮ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਮਰਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਖੂਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖੂਨ ਦਾਨ ਕਿੰਨਾ ਉੱਤਮ ਦਾਨ ਹੈ। ਖੂਨ ਦਾਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਦੇਣਾ। ਖੂਨ ਅਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਖੂਨ ਦੀ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਕਾਰਲ ਲੈਸਟੇਜਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ (W.H.O.) ਨੇ 14 ਜੂਨ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਖੂਨ ਦਾਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਉ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਖੂਨ ਦਾਨ ਦੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਖੂਨ ਦੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਭਾਲ 14 ਜੂਨ 1868 ਨੂੰ ਕਾਰਲ ਲੈਸਟੇਜਰ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪੋਜੀਟਿਵ ਅਤੇ ਨੈਗੇਟਿਵ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਅੱਠ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ

(A+) (B+) (O+) (AB+)
(A-) (B-) (O-) (AB-)

ਖੂਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ। ਖੂਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਠੀਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਖੂਨ ਦਾਨੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ "ਬਲਡ ਬੈਂਕ" ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਖੂਨ ਲਿਆ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਉ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿੰਨਾ ਨੂੰ ਖੂਨਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ :

1. ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਟਾਈਫਾਈਡ ਜਾਂ ਨਮੂਨੀਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਉਹ ਖੂਨ ਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
2. ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਦੀ ਪੀਲੀਆ ਜਾਂ ਕਾਲਾ ਪੀਲੀਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਉਹ ਕਦੀ ਵੀ ਖੂਨ ਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
3. ਖੂਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜੁਕਾਮ, ਬੁਖਾਰ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਖੂਨ ਦਾਨ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ :

ਡਾਕਟਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ 18 ਤੋਂ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚਕਾਰ ਖੂਨ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖੂਨ ਦਾਨ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਖੂਨ ਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖੂਨ ਦਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਰਜ਼ੇਰੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ, ਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਖੂਨ 23 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਉ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂ ਸਾਨੂੰ ਖੂਨ ਦਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ

ਜਾਂ

ਕਿਉਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਖੂਨ ਝੜਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

1. ਉਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਖੂਨ ਵਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।
2. ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਰੋਗੀ।
3. ਡੇਂਗੂ ਮਲੇਰੀਆ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਸੈਲ ਘਟਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ।

ਖੂਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ:

1. ਪੇਟ ਭੁੱਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
2. ਖੂਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਜਿਵੇਂ ਲੱਸੀ, ਜੂਸ, ਦੁੱਧ ਜ਼ਰੂਰ ਪੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
3. ਖੂਨ ਦਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕਦਮ ਕੋਈ ਭਾਰਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਜਿੰਮ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।
4. ਖੂਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਡਾਕਟਰ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੂਨ ਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਖੂਨ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਪੈਕਿਟ ਸਾਫ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
5. ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ 450 ਮਿਲੀ ਲੀਟਰ ਹੀ ਖੂਨ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
6. ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖੂਨ ਝੜਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਸਲਾਮ।

-ਮੁਸਕਾਨ

ਬੀ. ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ
ਰੋਲ ਨੰ: 1124

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਨਿਰੰਤਰ ਵਹਿ ਰਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ 'ਭਗਤੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭਿਆ ਜੋ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਸੰਗੀਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੁੰਦੀ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨ ਨੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ 31 ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਕਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ 'ਧੁਨੀ-ਵਿਗਾਨ' ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਧਿਆਨ ਯੋਗ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧੁਨਾਂ ਦਾ ਮਨ ਮਸਤਿਕ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਰੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। 'ਧੁਨੀ ਜੀਵਨ ਤਾਂ ਅਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਨਾਦ ਬ੍ਰਹਮ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਦ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਧਿਆਨ ਯੋਗ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਸ਼ਬਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਪਵਿੱਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਣ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵਿਧਾਨ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਰਨ ਤੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਸਮ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕ ਤੱਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕ ਤੱਤ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ, ਬਾਣੀ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦਾਸੀਆਂ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਦੂਰ ਪੈਦਲ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੂ, ਬੋਧ, ਜੈਨ, ਇਸਲਾਮ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਫਗਾਨਿਸਥਾਨ, ਮੱਕਾ, ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ, ਮਿਸਰ, ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਫਕੀਰਾਂ, ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਗਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵੀ ਸੁਣਿਆ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਉਦਯੋਗ ਵਜੋਂ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰਾਗ ਹੁਣ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਪਰ ਇਹ ਰਾਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਗਉੜੀ ਦੱਖਣੀ, ਬਿਲਾਵਲ ਦੱਖਣੀ, ਮਲਹਾਰ ਦੱਖਣੀ, ਮਾਰੂ ਦੱਖਣੀ, ਰਾਮਕਲੀ ਦੱਖਣੀ, ਵਡਹੰਸ ਦੱਖਣੀ ਆਦਿ।

ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਸਾਥੀ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਰਬਾਬ ਵਜਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਇੱਕ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਮਰਾਸੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸਨ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ 'ਮਰਦਾਨਿਆ ਰਬਾਬ ਉਠਾ ਬਾਣੀ ਆਈ', ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਰਬਾਬ ਦੀਆਂ ਸਵਰ ਲਹਿਰਾਂ ਉੱਠਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸੰਗੀਤਮਈ ਸਿਰਜਣਾ ਹੁੰਦੀ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ :

1. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ : 'ਸੋ ਦਰ ਜੋ ਰਾਗ ਆਸਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ 'ਬਿਨੁ ਤੇਲ ਦੀਵਾ ਕਿਉ ਜਲੇ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਗ 'ਸਿਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।
2. ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ 974 ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾਵਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਮਹਲਾ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਕਲਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਵੀ ਰਾਗਾਤਮਕ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਨਿਰੰਤਰ ਵਹਿ ਰਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ 'ਭਗਤੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭਿਆ ਜੋ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਸੰਗੀਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੁੰਦੀ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨ ਨੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ 31 ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਕਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ 'ਧੁਨੀ-ਵਿਗਿਆਨ' ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਧਿਆਨ ਯੋਗ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧੁਨਾਂ ਦਾ ਮਨ ਮਸਤਿਕ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। 'ਧੁਨੀ ਜੀਵਨ ਤਾਂ ਅਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਨਾਦ ਬ੍ਰਹਮ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਦ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਧਿਆਨ ਯੋਗ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਸ਼ਬਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਪਵਿੱਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਣ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵਿਧਾਨ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਰਨ ਤੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਸਮ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕ ਤੱਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕ ਤੱਤ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ, ਬਾਣੀ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦਾਸੀਆਂ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਦੂਰ ਪੈਦਲ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੂ, ਬੋਧ, ਜੈਨ, ਇਸਲਾਮ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਮੱਕਾ, ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ, ਮਿਸਰ, ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਫਕੀਰਾਂ, ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਗਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵੀ ਸੁਣਿਆ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਉਦਹਾਰਨ ਵਜੋਂ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰਾਗ ਹੁਣ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਪਰ ਇਹ ਰਾਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਗਉੜੀ ਦੱਖਣੀ, ਬਿਲਾਵਲ ਦੱਖਣੀ, ਮਲਹਾਰ ਦੱਖਣੀ, ਮਾਰੂ ਦੱਖਣੀ, ਰਾਮਕਲੀ ਦੱਖਣੀ, ਵਡਹੰਸ ਦੱਖਣੀ ਆਦਿ।

ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਸਾਥੀ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਰਬਾਬ ਵਜਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਇੱਕ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਮਰਾਸੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸਨ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ 'ਮਰਦਾਨਿਆ ਰਬਾਬ ਉਠਾ ਬਾਣੀ ਆਈ', ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਰਬਾਬ ਦੀਆਂ ਸਵਰ ਲਹਿਰਾਂ ਉੱਠਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸੰਗੀਤਮਈ ਸਿਰਜਣਾ ਹੁੰਦੀ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ :

1. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ : 'ਜੇ ਦਰ ਜੇ ਰਾਗ ਆਸਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ 'ਬਿਨੁ ਤੇਲ ਦੀਵਾ ਕਿਉ ਜਲੇ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਗ 'ਸਿਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।
2. ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ 974 ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾਵਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਮਹਲਾ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਕਲਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਵੀ ਰਾਗਾਤਮਕ ਹੈ।
3. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ 19 ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ
 - (1) ਰਾਗ ਸਿਰੀ (2) ਰਾਗ ਮਾਂਝ (3) ਰਾਗ ਗਉੜੀ (4) ਰਾਗ ਆਸਾ (5) ਰਾਗ ਗੁਜਰੀ (6) ਰਾਗ ਵਡਹੰਸ
 - (7) ਰਾਗ ਸੋਰਠਿ (8) ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (9) ਰਾਗ ਤਿਲੰਗ (10) ਰਾਗ ਸੂਹੀ (11) ਰਾਗ ਮਾਰੂ (12) ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ
 - (13) ਰਾਗ ਭੈਰਉ (14) ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (15) ਰਾਗ ਬਸੰਤ (16) ਰਾਗ ਮਲਾਰ (17) ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ

≡ PLANNING FORUM ≡

Editor :
Ms. Ankita
Department of Economics

Student Editor :
Ms. Komal
B.Sc.Eco. Sem. 5th

INDEX

Sr. No.	Article Name	Pg. No.
1.	Higher Education in India: Challenges and Way Forward	34
2.	Indian Higher Education System	34
3.	Migration of Students from India: An Overview	35-36
4.	Brain Drain	37
5.	Low Enrollment in Higher Education	38
6.	Rising IELTS Centres	38
7.	Unemployment in India and rising trend of going Abroad	39-40

Tertiary education is now being considered an imperative subject to a country's economy as it is rapidly being recognized as a significant driver of economic competitiveness in an increasingly knowledge-driven global economy. Therefore, learning from the experiences of developed countries, many developing countries are now striving towards improving their education systems. In these times of fascinating technological advancements, human capital is grabbing center stage as one of the major boosters of the global economy. The workforce of a country, if properly educated and skilled, can contribute more to the production process in the economy. The Task force on higher education and society in their report 'Higher education in developing countries, peril and promise' stated that "High-quality human capital is developed in high-quality education systems, with tertiary education providing the advanced skills that command a premium in today's workplace."

A piece of empirical evidence on the high returns of education is of the Republic of Korea, one of the poorest countries in the world till 1948 which grew to be the world's 15th richest economy by investing in and strengthening education at all levels and by providing universal access to tertiary education. Unfortunately, in the case of India, little emphasis was laid on higher education in public policy for quite a long time. The three National Education policies failed in delivering their expected results due to a shortage of public expenditure on education. The government has been reducing real public expenditure on education and the recruitment of teaching staff to downsize the public sector. This carefree attitude has led to the concerning condition of higher education in India. The Indian higher education system is crippled by numerous challenges which are responsible for the poor quality and quantity of human capital in India and subsequently low economic growth. The Gross Enrolment Ratio (GER) of India in higher education is only 25.2% which is quite low as compared to the developed and other major developing countries. India's investment in Research and Development has remained constant at around 0.6% to 0.7% of India's GDP. This is below the expenditure of countries like the US (2.8), China (2.1), Israel (4.3) and Korea (4.2)

Despite all these issues and concerns regarding higher education in India, the future of higher education in India doesn't seem too dark. India's fourth National Education Policy was introduced on 29th July 2020 replacing the previous NEP of 1986 and laid out various plans for revolutionizing the education sector of India. The NEP 2020 sets high hopes for the future of higher education in India by aiming to solve the most prevalent of issues in higher education. The policy will prove fruitful only if the government cooperates with the concerned stakeholders, increases public expenditure for education, and puts maximum possible efforts in overcoming the challenges for its effective implementation.

ANKITA

Assistant Professor in Economics

Indian Higher Education System

Indian higher education system is the world's third largest in terms of students, next to China and the US. India has a great youth and workforce potential which is expected to become the largest in the world by 2030. There are 1043 Universities, 42,343 colleges & 11,779 stand-alone institutes make it one of the largest higher education sectors in world. Still the Gross Enrolment Ratio (GER) of India in higher

education is only 26.3% which is lower than the world average and much lower than most of the developed countries.

The decline in college enrolment is worsening. According to a report by the National Student Clearinghouse Research (NSCRC), total post-secondary enrolment, including both undergraduate and graduate students, decreased by 4.1%. equal to about 685,000 students in spring

Indian higher education system is the world's third largest in terms of students, next to China and the US. India has a great youth and workforce potential which is expected to become the largest in the world by 2030. There are 1043 Universities, 42,343 colleges & 11,779 stand-alone institutes make it one of the largest higher education sectors in world. Still the Gross Enrolment Ratio (GER) of India in higher education is only 26.3% which is lower than the world average and much lower than most of the developed countries.

The decline in college enrolment is worsening. According to a report by the National Student Clearinghouse Research (NSCRC), total post-secondary enrolment, including both undergraduate and graduate students, decreased by 4.1%. equal to about 685,000 students in spring 2022 compared to spring 2021.

Table: Indian Higher Education
Gross Enrolment Ratio (%)

Year	Gross Enrolment Ratio
2014-15	24.3%
2015-16	24.5%
2016-17	25.2%
2017-18	25.8%
2018-19	26.3%
2019-20	27.1%

Source: All Indian Survey on Higher Education, MHRD
Issues and Challenges in India's Higher Education Sector

- Enrolment: The GER of India in higher education is only 26.3% which is quite low as compared to the developed and other major developing countries.
- Equity: There is no equity in GER among

different sections of society. GER for males (26.9%), females (27.3%), SC (21.8%) and ST (15.9%). There are also regional variations. While some states have higher GER & some are far behind national figures.

- Absence of Employable skills: Students are learning theoretical knowledge but there has been skills gap in different sectors. Recruiters find absence of employable skills from Indian graduates.
- Research: Poor fund allocation in research, low level of Ph.D. enrolment, fewer opportunities for interdisciplinary and multi disciplinary research, low level of industry engagement are some of the factors affecting the research ecosystem in India.
- Dropout Rate: According to a survey conducted by the National Statistical office (NSO) of the Indian government, one out of every eight students enrolled in a college drops out before completing their education. College dropout rate indicate up to 32.9%. of undergraduate do not complete their degree program.

Suggestions for Improving the System of Higher Education:

- There is a need to implement innovative and transformational approach in higher education to make Indian educational system globally more relevant and competitive.
- In higher educational institutes Industrial co-operation must be there for the development of curriculum, organizing expert lectures, internships, live projects, career counseling.
- There is a need to focus on the graduate students by providing them such courses in which they can achieve excellence, gain deeper knowledge

Migration of Students from India: An Overview

India is the world's second largest student sending country after China with the number of Indian students abroad having increased four times in the last 14 years. Students' migration of such magnitude has become a major source of capital and brain drain for India while hugely benefitting the economies of the advanced countries. Ninety percent of student movement from India is concentrated in five countries of which the United States is by far the largest recipient, receiving more than half of the

expatriate Indian students, followed by Australia and the United Kingdom.

Several factors appear to be at work propelling the massive flow of students beyond the Indian borders. These can be largely divided into two broad groups:

International Developments: include factors such as technological revolution; globalization of education; global demographic trend; and most importantly policy changes to aggressively recruit foreign students who are preferred over

India is the world's second largest student sending country after China with the number of Indian students abroad having increased four times in the last 14 years. Students' migration of such magnitude has become a major source of capital and brain drain for India while hugely benefitting the economies of the advanced countries. Ninety percent of student movement from India is concentrated in five countries of which the United States is by far the largest recipient, receiving more than half of the expatriate Indian students, followed by Australia and the United Kingdom.

Several factors appear to be at work propelling the massive flow of students beyond the Indian borders. These can be largely divided into two broad groups:

International Developments: include factors such as technological revolution; globalization of education; global demographic trend; and most importantly policy changes to aggressively recruit foreign students who are preferred over the immigration of already skilled labor force because the additional revenue earned in terms of fees that significantly contributes to the cross-subsidization of education of domestic students in the developed countries.

Domestic Conditions : include factors such as widening gap in the demand for and supply of higher education; regulatory framework of the country; rising income levels; availability of education loans, the desire of the Indian middle class to migrate to developed countries; the desperation to gain access to quality education to climb up the socio-ladder.

The Government of India, although a bit late, has awakened to the problem of massive exodus of students. It has been highlighted in the Eleventh Five-Year Plan (2007–2012) and the Twelfth Five-Year Plan (2012–17) which states that: 'Higher education in India is passing through a phase of unprecedented expansion, marked by an explosion in the volume of students, a substantial expansion in the number of institutions and a quantum jump in the level of public funding'(Government of India, 2012).Of late, some state governments such as Karnataka, Andhra Pradesh, Maharashtra, Tamil Nadu, and Haryana have also got into fray of edu-business. These states are putting efforts toward setting up of 'Educational Cities' and 'Special Education

Zones.' The government has also encouraged Private participation in the education sector in India in a big way.

The private sector, now accounts for over one-third of the overall enrolment in general and about four-fifths of the enrolments in professional education. In the case of engineering colleges and business schools the private sector accounts for about 90 per cent of the seats. In medical education, the proportion of private sector seats has risen to about 55 per cent in 2013. Private deemed universities have grown more than 100 per cent since 2002, though now the government has ceased to accord any institution the status of a deemed university. IN addition, private universities established under state (provinces) legislation have witnessed a phenomenal growth from nil to 200 in 2014. During the past decade it appears Indian states have permitted the establishing of some 20 universities per year on an average.

The Indian universities are also being encouraged by the government to solicit entry of foreign students. The universities have responded by tailoring their courses to international requirements and appointing agents abroad and publicizing the offers widely in the media. It has resulted in a slow but steady rise in the trickle of foreign students in India with receiving only about 7000 foreign students in 2002 to about 12,000 in 2008.

USA occupied the top slot in 2022 with 64,667 students moving there for further studies followed by 60,258 to Canada, 38,695 to the United Kingdom, and 28,090 to Australia.

However, India still has to go a long way in terms of net earnings from the foreign students to be able to cross-subsidize the domestic students. None of the Indian Universities find a place in the top 200 Universities of the world, and unless adequate attention is paid on the improvement of the quality of education and infrastructure, it will be difficult to exploit the opportunities that internalization of higher education brings. India has multiple challenges of improving literacy, universalizing access to quality basic and secondary education and at the same time to meet the rising demands for education through appropriate reforms, quality control, and creating opportunities for research, innovation, and entrepreneurship at home. The country would not

Brain Drain

Youth who is considered as the future of our country is going abroad nowadays. As per Nelson Mandela, "Today's youth, will be the tomorrows leader" but if our youth is going abroad then what will be our future? Can we expect a better future without our youth? Most of the times we consider this term as a brain drain where the talent from India is going to abroad for their development. As per the research from 2016 to 2019, lakh of students went abroad for study. However this data is climbed as in the 2021 there were 1,133,749 Indian students went abroad for studies. Migration of talented youth from our country to other countries is actually a irrecoverable loss for our country .Not only we are losing our energetic youth but also we are losing their ideas, productivity, creativity and innovation. There are certain difficulties faced by our economy due to brain drain. These are discussed in this article.

- Negative impact on GDP – GDP is the gross domestic product which is the total goods and services produced in an economy in a particular year because of migration of students there is a lack of development in certain areas which reduces an overall GDP of our country.

- Technological degradation- Instead of using high technology, we are using traditional ways for performing certain activities. We are lagging behind in technology. The reason behind it is brain drain from our country.
- Lack of innovation- Young generation has their unique ideas to increase productivity but they are migrating from our country so India faces set back in innovation.
- Loss to all three sectors- There are three sectors in our economy- Primary, secondary and tertiary. All three sectors related with an agriculture, manufacturing and services sector. These sectors face huge losses due to students shifting toward other countries.
- Lacking behind research and development- The development of any economy depends upon the human resources available in that particular economy. However shifting towards other developed nations, there is a negative impact in our economy as no one is ready to focus on working toward out of box thinking options resulting in lacking toward the area of research and development.

KOMAL
B.Sc Eco Sem 5

Low Enrollment in Higher Education

After 75 years of independence, India's higher education system has still not been developed fully. Report by Annual Status of Higher Education (ASHE), which come out in October 2021, reveals that the student enrollment in higher education was low, with 50.4% male and 49.6% female enrollments.

Higher education in India is played with rat learning, lack of employability and skill development due to the low quality of education. There are regional variations too. While some states have high gross enrollment ratio some are far behind the national figures. The college density varies from 7 in Bihar to 59 in Telangana.

Reasons behind low Enrollment rate:

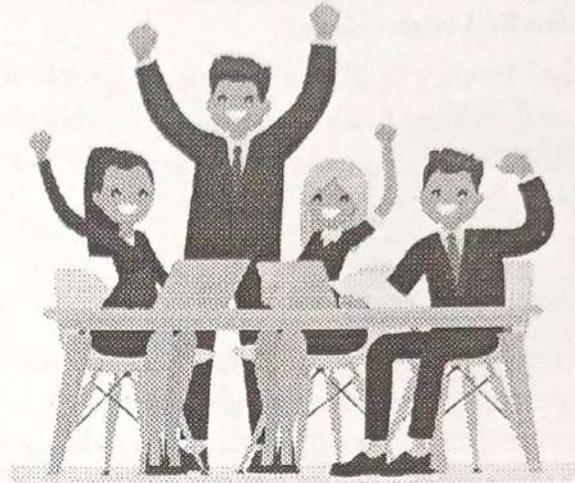
- * Most parents would love to see their children studying abroad and finally settling there. They do not realize that this is a one-way street and that their child could will be lost forever . India is unfortunate in the sense that a majority of our educated citizens feel that there is no further in our country.
- * The effect of poor infrastructure in colleges and universities can also be seen in learner's drop out rates and low teachers retention rates. Physical infrastructure has significant impact on children's enrollment, attendance, competition rates and even learning achievements . There is a strong evidence that high-quality infrastructure facilities better instructions

Unemployment in India and rising trend of going Abroad

Unemployment is term referring to individ but unable to find a job.

Types of unemployment

- * Open Unemployment
- * Technological Unemployment
- * Disguised Unemployment
- * Seasonal Unemployment
- * Structural Unemployment
- * Structural Underemployment
- * Cyclical Unemployment
- * Casual Unemployment
- * Educated Unemployment
- * Frictional Unemployment

Educated unemployment is burning issue in today's times. Due to lack of employment opportunities in India, youth is migrating from India to abroad. There are so many reasons behind it. Faulty education system, lack of employable skills etc.

Causes of unemployment:

- 1. Increase in population:** According to the research data the population of India is 1,405,680,147. India ranks at second position globally. Due to overpopulation, lack of job opportunities.
- 2. Educational Institutions but not proper Standards:** There is one Institution in every locality you to. But the standards don't meet the prospects of the students. A student getting the chance to go to school and colleges isn't getting the proper education.
- 3. Lacks of skills due to technical upgradation:** Industries are facing a shortage of workforce. Lack of right skills is the reason. If we get into deep, people are applying for the job. What they don't know the basic concepts. Everything is digitalized now.
- 4. Slow Economic Growth:** The migration of people is one of the causes of slow economic growth after the global Pandemic hit the country. Many people are looking for work from home opportunities.
- 5. lacks of self-Awareness:** Self-Awareness is the foremost task for every candidate. Before starting a job or career, they should understand their passion and skills. People are not sure about their likes and dislikes.
- 6. Job opportunity & qualification mismatch:** A report says that 48% of urban youth face the Problem of getting a suitable job of the ones employed, 38% are dissatisfied.

7. Low Institution standards:

The number of engineering institutes in India stood at 337 in 1990, which in 2017 stood at 6427.

8. Not satisfied with salary:

Functional literacy is also a significant problem in unemployed India. For example, skilled labour expects more salary from the industry. So this results in demand for low-cost workers. They working more efficiently. Industry wants to see their profit their profit. There is no optimized use of human resources.

Effects of Educated unemployed.

1. life expectancy:

Acc. to the research data, there is a five-year reduction in life expectancy. The number of the suicidal case increases day due to not getting proper jobs. Youths are not able to face society due to low productivity. This is one of the main effects found in educated unemployed people.

2. Stress and hypertension:

Now days every people struggling to get new job. There are facing stress, hypertension and panic attacks. Youths have mainly faced this problem.

3. Indulging in the Bad Habits:

Due to high stress, they have started practicing bad habits. There is abundance use of alcohol. This impacts their health and gives rise to diseases. Concentration power is getting hammered at a higher rate.

4. Career guidance:

This is an Important topic which needs to be discussed While covering. educated unemployment in India. Our country is facing issues while getting the proper career counseling. Career guidance helps in finding out the right skills and interests. People self-aware of their Interests.

Suggestions for unemployment:

1. Emphasis should be laid on skill development.
2. Technical education should be provided.
3. Vocational education should be introduced.
4. The problem of the educated unemployed can be mitigated by providing them professional education.

Geeta Bawa

B.Sc. (Economics) Sem 3rd

Youth Festival Achievers

Gurpreet Kaur
Phulkari
1st Prize

Harshpreet Kaur Sagoo
Painting on the Spot
2nd Prize

Navneet Kaur
Rangoli
2nd Prize

Manjot Kaur
Photography
2nd Prize

Khushbu
Collage
2nd Prize

Simranjeet Kaur
Geet Ghazal & Folk Song
3rd Prize

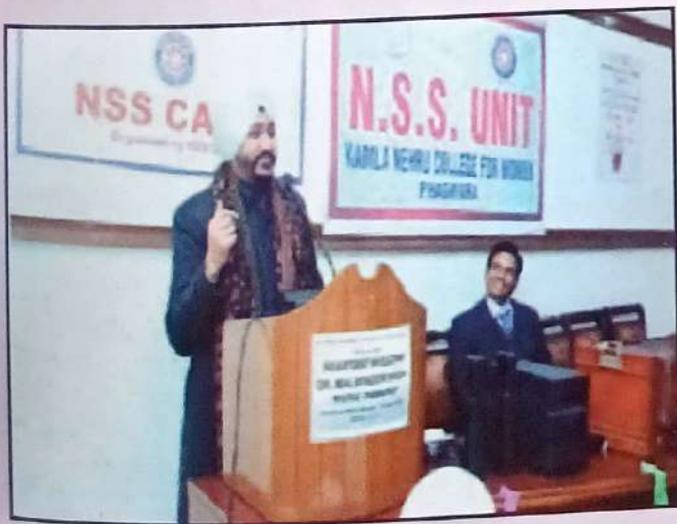

Diksha Dutt Bhargav
Poetical Symposium
3rd Prize

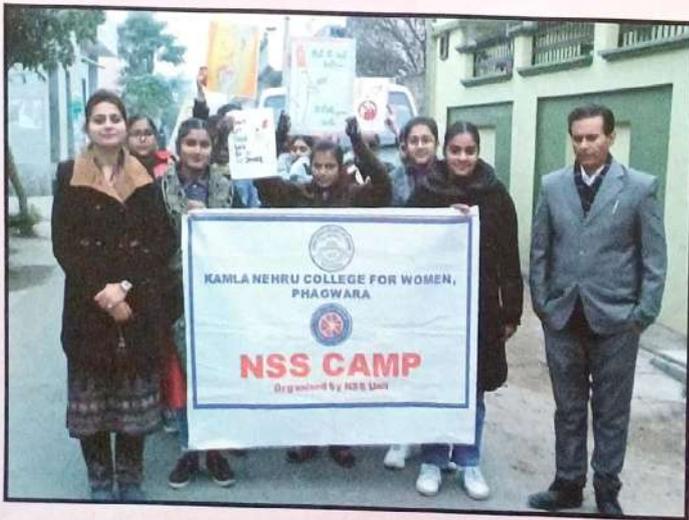
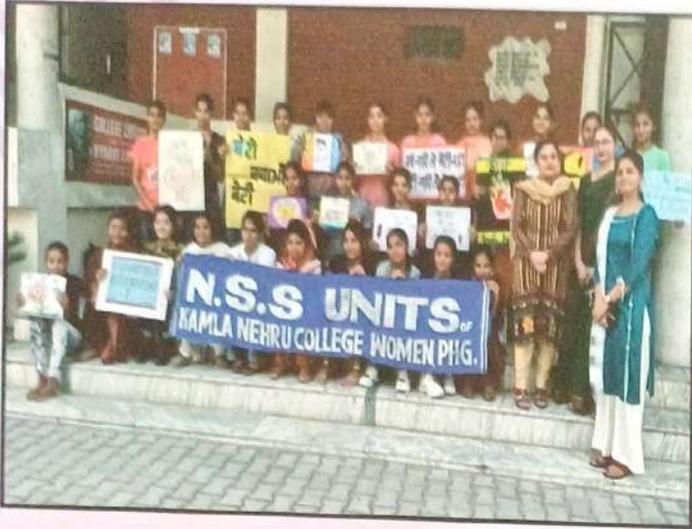
Teej and Van Mahotsav

Community Services

Community Services

≡ SCIENCE SECTION ≡

Teacher Editor :

Ms. Priyanka Mankhand

Science Deptt.

Student Editor :

Ms. Manroop Kaur

Roll No. : 9104

INDEX

Sr. No.	Article Name	Pg. No.
1.	Future in the Hands of youth	42
2.	Youth: Present Scenarios And Future Perspective	42
3.	Nojawani : Dasha to Disha	43
4.	Youth and future perspectives	44
5.	Role of youth in future	44-45
6.	Youth: Present Scenarios & Future Perspective	46
7.	Future in the eyes of youth	46
8.	Youth :- Present Scenarios & Future Perspectives	47
9.	Youth in Present Scenarios	47-48
10.	Youth	48

Youth and future perspectives

The time of when one is young especially the time period between childhood and maturity. The youth is considered to be the best asset of any country and investment in the human resources promise flabbergasting returns. Young People not only represent the future of country, young one of society's main Agents of change and progress. Young people are usually aware of relevant issues that affect world and them. Young people are fearless, brave, Impetuous, dynamic and self-confident .young generation simply needs to Renew, refresh and maintain the current status of society. Youth are in charge Of making changes that matter and maintaining cultures that positively impact our communities. The youth is backbone of nation and the youth is indeed our future. Now competition increases between youth. Managing the pressure to Succeed in every area of life and finding time to do it all seems to be one of the biggest challenges facing the youth today. Today, youth faces so many Challenges like time management, lack of employment opportunities, issue Related to body image, family problems. But still youth has so much potential.

Youth is eager to learn and explore new things. Youth represent the future of our country youth is hope for future. When young people pair their assets with supportive resources and opportunities to interact with others, they make Positive contribution to their communities. Youth can connect with diverse groups of people in their communities through volunteering and outreach. Youth will become a great leader, founder and developer they only have to find and polish their talent. It is crucial that youth are supported and Empowered with good fitness, activity and education to alter the future. There will be an upgrade in the economy of the country when the youth is acting Reaping instead of being dependent on others. The faces of young people are The faces of our past, present and future. No segment in the society can match with the power, idealism, enthusiasm and courage of young people.

'The power of youth is the common wealth for entire world'

Swati Sharma

BSc (non med) 5th sem

Role of youth in future

Youth is joy. Youth is a phase in which small children have come out of their protective shells and are ready to spread their wings in the world of hope and dreams. Youth means to cherish hope. It is a time of development. It is the time for growth and change. He plays an important role in the development of our society. He has the potential to learn and adapt to the environment. He has the capabilities to bring social reforms and improvement to society. His idealism, enthusiasm and courage cannot be matched with any other segment in the society.

Every person grows the most in their youth. People go through times of joy, hardship, worry but at the end of the day, we all become better. Youth has to be the most important part of everyone's life, considering just how much one person can develop during these years. These years will not only offer opportunities for growth but will also help us in getting a better understanding of ourselves. This understanding of oneself is an unending process. It marks its beginning in our youth and continues to be a major part of our lives in the future. We grow as people, learn how to develop relationships, and understand the people around us much better when we reach our youth.

As kids, we take many things for granted. We take our friends for granted, we sometimes take our blessings for granted and it makes sense because the only thing that children are focused on is living. We don't care about anything else and just want to live a fulfilling life as children. When we reach our youth, we become more goal-oriented. We prioritize our time and become more focused on what we want in life. No matter what happens or what age you reach, one must always keep their inner child alive. The child that wants to live life to the fullest. The child that wants to cherish some of the most amazing moments that life has to offer. The child laughs and giggles at the silliest things. Oftentimes, as adults, people tend to forget to enjoy life and have a good time. And that is why it is essential to continue to be that child throughout the entirety of your life.

Youth's Roles and Responsibilities In Today's Era

Youth and life indeed itself flashes by, in the blink of an eye. That is why you need to ask yourselves what you

can do for society and the country. God has vested all power in the hands of the youth so that he can perform his duties effectively. They should start thinking positively and creatively. They must develop the spirit to refute what is wrong in society. They must realize that now is the time to take action.

Youth should not seek an easy, comfortable path. No one develops in a pampered environment. These are some key responsibilities that the young generation must inculcate in them:

Value Of Time: It is the responsibility of the youth to understand the importance of time. Every moment is crucial for them to take action so punctuality is a must

Discipline: Youth has to understand the necessity of discipline in life. Youth is full of passion. Without discipline, the youngsters cannot work passionately.

Thinking Before Taking Action: Youth must not be impulsive. It is very important to think before taking action. This is how the youth will be able to create a thoughtful society

Character Driven: Character builds up a nation. The young people need to be morally strong, reflective individuals and dedicated which will drive them to take corrective actions for the nation.

Fearless: The youth must be courageous in taking action. Fearless youth can fight injustice.

Goal-Oriented: The youth needs to be focused on the goals that he wants to accomplish. When the young generation is goal-oriented, then their vision and mission become very clear.

Zealous: Youth has to be energized, full of vitality. With the attribute of zealotry, the youth can help to protect the national security and interest of a country and ideological position.

Role of Youth in Building A Nation

National development is now in the hands of the young generation. The older generation has passed on the baton to the youth. The young generation has more concurrent dreams, passion and hope. Youth in any country represents the future of his nation. For the development of the country, the young people have to be hardworking in any field they get involved in, be it teaching, farming, mechanic or any other field. Today the youth is facing challenges in employment opportunities, drug abuse, HIV/AIDS but there are chances to overcome some of these challenges. They need to take up any job opportunity that is available till they get what they want to. The young generation has to be very responsible and say NO to drugs. Youth empowerment can eradicate poverty from the country. He plays an important role in the constructive process of building social cohesion, economic prosperity and political stability of a nation in an inclusive and democratic way.

The youth of a country counts as the most important asset that they can possess. Youth is the chance for the entire nation to leave a mark on the entire globe. By making sure that the youth of a nation continues to grow with each passing day and ends up achieving some of the most brilliant things that can put their country on the top, the nation can rebuild and grow with them.

Better youth and better quality of life for youth assures success for not only the existing generation but also for the upcoming generation. Therefore there is no denying the fact that a country can become much better with the support of the youth that they have.

Role of Youth For The Change In The Society

Youth is the future of society. The young generation simply needs to renew, refresh and maintain the current status of society. When the youth contributes his ideas and energy to resolve social issues, he becomes a capable leader and can also make a difference in the lives of others. They must have the courage to resolve the mournful contradictions that are plaguing society and boldly take on great challenges without shunning the subsequent problems and difficulties that they will inevitably face.

Conclusion

Nothing can equal the splendour of the youth. To be young- that in itself is to possess a treasure of infinite worth far greater than any person of power. It is the responsibility of the older generation to provide them with the right resources, guidance and a good environment so that they become strong change agents in the community. They say that the strongest force is the power of the young. And it is true because the power and the strength that the youth of a nation possesses is unmatched and does bring a chance to grow and develop not only for them but for the people around them.

Neha

B.Sc (Non Medical) Semester 1

Roll No. 4712

Youth: Present Scenarios & Future Perspective

Youth work is an age specific activity that focuses on young people not simply because they are disaffected, disengaged, cause problems or have problems but because they are in the process of creating themselves and developing the knowledge, skills and dispositions needed for lifelong

Reflection, learning and growth (Young, 2006). Many psychologists, sociologists and educationists have tried to position young people in a society from their own perspective. Therefore, their Understanding and perceptions differ depending on their field of interest, focus of study and standpoints. These perceptions of youth, however, influence policy making, youth work practice and services. This article strives to present an understanding of these varied perspectives and thus arrive at a holistic picture of the contemporary young person. Part one presents the development perspective is discussed keeping in mind the fact that this approach addresses the physical, cognitive and social Emotional changes during adolescence which would ideally provide a platform for a better understanding of other perspectives. Part two is an examination of the generational perspective which is primarily concerned with age related issues among young people. Part three is a study of the structural conflict perspective which rejects the concepts of previous approaches and focuses on issues related to class, gender, ethnicity, sexuality, and the like. Part four deals with the transitional perspective which focuses on young people's transition issues. Finally, in part five the constructive perspective that considers the youth as a special social category, constituted by society and different from the other categories of adulthood is discussed. Eventually, all these perspectives with their strengths and weakness will assist in understanding and evolving a new approach to youth work and to the contemporary young person

Youth is a hope of our future. Thus we allow them to create change and challenge them to be the real hope of our future

Harman

Roll No :- 4706

Future in the eyes of youth

Youth is indispensable part of every society and if the youth is responsible and understandable then future of society will be more progressive. Today's youth are using social media immensely.

On the plus side, platforms like TikTok, Twitter, Instagram and Snapchat can be lifesavers for teens who feel isolated or marginalized. In addition, social media helped teens feel more connected and not as lonely during the pandemic. But the impact of social media on youth can also be significantly detrimental to mental health. In particular, social media and teen depression are closely linked. Furthermore, overuse of apps exposes teens to cyberbullying, body image issues and tech

addiction and results in less time spent doing healthy, real-world activities. Not only that, it is very harmful to students. The reason is, they use these at study time. As a result, there is no mind to teach that is there is a loss of learning. Moreover, it collects our data from our accounts here. And, by selling them at high prices, people involved in cybercrime make money.

Therefore from this, we understand the impact of social media on youth and they should control its use and set their goals and should try to achieve it.

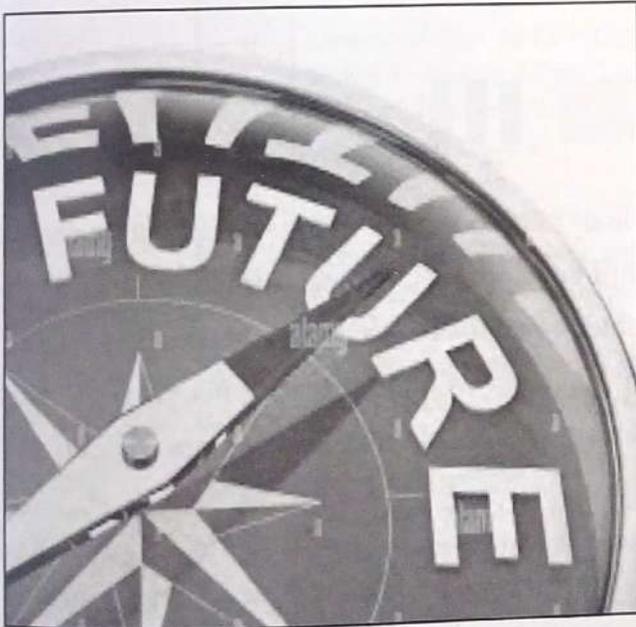
Anchal Gandhi.
Roll No :- 4704

Youth :- Present Scenarios & Future Perspectives

- As we know that the youth of today is the future of tomorrow
- The economy and development of our nation depends completely upon our youth
- Previous generation was full of moral values which made them distant from life threatening drugs
- The youth of today is out of parental control and lacks basic moral values which consequently makes their life complicated and they are addicted to drugs
- The downfall of our youth is a case of high concern. The downfall of youth directly indicates the downfall of our nation.
- The present scenario of youth is very horrible as they are more inclined towards criminal offences, thefts, murders, smuggling, and drug addiction to the peak
- In the nutshell, it can be concluded that Awareness by Government is really crucial to change the present youth scenario and strict rules should be introduced in the nation to prevent such wrong inclinations

Gursimran
BSC medical
Semester 3rd

Youth in Present Scenarios

In present every young generation tries to Foresee about its future. Even they do not have enough information, they wonder about expected scenarios of the future labour markets they will encounter . And they make life time decisions based on those expectations: What they will study, where they will work, what type of business they will seek out, where they will live, whether they will , if so, etc.

These questions and quandaries are nothing new for any young generations. But in addition to these usual issues, the current generation of young women and men are facing unique challenges due to the periode of time in which all of humanity is living in a time of rapid change. For one, they are Living in a time of rapid change, with many implications for the capacities of economics and societies to guarantee good jobs for youth. While new tecnologies are both creating and destroying jobs, young workers are more at risk of losing their due to automation then older workers because

they tend to be employed in sectors and occupation that are likely to automate. Therefore in present, all youths want to go foreign countries due to lack of jobs and opportunities in our country.

Destruction to education, training and work based learning that may reduce young people's chances to obtain decent work in future then they may have less Opportunities of jobs so to stop these conditions present generation should make proper decisions to make their best future.

TO AVOID THESE CONDITIONS, YOUTHS SHOULD HAVE TO DO FOLLOWING STEPS FOR CREATING GOOD FUTURE:-

- ◆ AVOID DRUGS
- ◆ THINK OUT OF THE BOX
- ◆ MAKE VOLUNTEER
- ◆ WORK/STUDY HARD
- ◆ THINK POSITIVE ETC...

SARIKA
BSC (NON-MEDICAL) Semester 1
ROLL. NO:-4709

||| Youth |||

Being young is synonym of change, progress and future. Being young is ultimately facing challenges and creating or re-creating a space for future full development. It mean turning problems into opportunities and solution and being the driving force of society. Young people not only represent the future of our country, we are one of main agents of change and progress. We have a great effect on economic development too. In this state of our lives, we build many social relationships and develop a personality that defines us as a new generation.

Young people play a crucial role today no matter the society they live in. We are the ones transformations, consciously or not our reality, either at the university at our workplace or in other spaces, and we do it by contributing with a new and updated version to daily activities. It is our responsibility to make society evolve and stand up for our opinions in the best possible way.

Soni Kumari
Bsc 1st semester

≡ COMMERCE AND IT SECTION ≡

TEACHER EDITOR

Ms. Nidhi Jassal

A.P. in Commerce

Ms Swati

A.P. in Computer

STUDENT EDITOR

Ms. Tanisha

B.Com. 6th Sem.

Ms. Prabhleen Kaur

BCA 6th Sem.

INDEX

Sr. No.	Article Name	Pg. No.
1.	Generation Gap : An Emerging Issue & Society	50
2.	How is Technology Affecting the Younger Generation (Pros & Cons)	50-52
3.	Shifting Lifestyle of Youth	52
4.	Artificial Intelligence	53-54
5.	Youth Entrustment	55
6.	Role of Youth in Nation Building	55
7.	Youth Building Blocks to a more Just Future	55
8.	Cybercrime	56-57
9.	TECHNOLOGY- Present Scenario and Future Perspective	58
10.	Youth Present Scenario and Future Perspectives	58
11.	Nurturing the Potential of Youth	59
12.	Students as a Backbone of Country	59
13.	Future of IT in India	60-61
14.	Challenges faced by youth	62
15.	Role of Advancements in Technology	63
16.	Effects of Modern Society on youth	63
17.	Destruction of YOUTH OF PUNJAB	64
18.	YOUTH is the future of a country	64

Generation Gap : An Emerging Issue & Society

Generation gap is a serious problem observed in youth and their elder generations due to various factors. It is observed that it is more between children and parents, the gap however is expected to be wider in case of Grandparents and grandchildren. This conflict when gets severe, associates with serious adolescent problematic behaviour.

There were some issues between different generations due to many reasons like lack of Communication, different Perspective, cultural variables and effects of Technology. Both the generations were facing some difficulty in understanding each others.

Parents create a certain image in their minds for their children. They want to bring up their children with values that they have been brought up with and expect their children to follow the same. Parents want children to act following their values, as they believe it is for their benefit and would do well for them.

Children on the other hand have a broader outlook and refuse to accept the traditional ways. They want to do things their way and don't like going by any rulebook. Parents at times fail to understand the demands of this fast-paced world consequently there is a lack of Communication and giving up on relationships. This is one of the main reasons why the conflict begins. They do not reach a solution and thus distance themselves because of misunderstandings. This is a mistake at both ends. The parents must try not to impose the same expectation which their parents had from them Similarly, the youth must not outright wrong their parents but try to understand where this is coming from.

There should be efforts made by both sides to get a better relationship . The generation gap may cause conflict between families but if both try to understand the thinking of another person and choose a path in between then both can get happy living. Most importantly, there is need to set boundaries between them instead of debating, it is better to understand the point of view. This will result of great communication and both will be happy spending more time with each other to build up a strong bond with each other. Both generations need to study the way of society during their growing period and have mutual respect for it. It is the responsibility of both generations to fill this gap with Love, affection and trust. Both generations should have mutual respect for their views and opinions that they uphold and advance cautiously with the development of society.

Ms. Nidhi Jassal

Assistant Professor in Commerce
(PG Department of Commerce)

How is Technology Affecting the Younger Generation (Pros & Cons)

Technology plays an ever-growing role in making our lives simple and advanced. Almost 70% of the positive and negative effects of technology are faced by today's youth because they have increased access to modern technology in comparison with the rest of all. Today's younger generation is also called as Digital generation because modern technology is either making them smarter or making them dumb depending upon the usage made by them. Some people ask about the effects of technology in millennial generation. The millennial generation are those whose birth year is between 1981-1996. There is also great impact of technology on generation.

Technology is creating a huge generation gap and each generation is different and unique from that of the previous one only due to the rapid advancements in the field of technology.

Pros and cons of technology for youth 2023 :

Let me share some pinpoints that how technology has affected our younger generation and their problems both in good ways and bad ways:

1. Modern Technology has made the youth so much productive, which is an extremely positive aspect while on the other hand, inappropriate use of modern technology is making them less capable of working smartly and efficiently. There is a great influence of technology on youth today.
2. Modern Technology has saved our valuable time by automating so many manual tasks while on the other hand technology made the younger generation lazy.
3. Modern Technology has enabled efficient communication but has affected social and interpersonal skills badly.
4. The latest useful information present on the internet has made the younger generation updated to what is happening in the world around but not every piece of information present on the internet is useful for our youth, it is distracting at times.
5. Excessive use of Social media has diminished book reading.
6. The use of Modern Technology has improved Social Networking while on the other hand, the ratio of Cyberbullying has also increased a greater amount.
7. The use of modern Technology Affects the Younger Generation so much creativity while distracting their minds at the same time.

The Positive and Negative Effects of Technology on Today's Youth:

Technology is a huge source of learning, entertainment, and distraction at the same time. The effects of technology completely depend that how you use it. There are various positive and negative effects of technology on today's youth. Let's have a comprehensive look at them one by one.

Positive Effects of Technology on Youth :

It is nearly impossible for our youth to spend a single day without the use of technology. The younger generation can experience so many new things just within a few minutes with the help of technology. Let us count how technology benefits our today's youth in building their successful life.

- Technology helps Youth to adopt strategies to enhance Creativity:

1. They learn things by the easy access to information present on the internet.
2. This access to learning leads them towards Curiosity.
3. This Curiosity leads them to look for inspiration.
4. This inspiration leads to increased and enhanced Creativity.

- Technology has improved the efficient Learning Process:

Technology has enabled our youth to try and learn new things on their own. Youth has now become independent in the learning process. The efficient learning process has made them problem solvers. The best thing about technology is that it has completely changed the attitude of youth towards learning and experiencing new things. Thus their improved learning process helps them to accomplish their goals.

- Technology has improved the Decision Making skills:

Making the right decision at the right time is an essential part of life. Technology simplifies the decision-making process and provides essential and mandatory information that helps in the completion of several tasks that are required to make a final decision.

- Technology Empowers the Youth:

One of the best advantages of technology is empowering youth with today's modern technology. The youth of today can not make an excuse for unemployment. They can simply use digital platforms to learn something new and innovative. After learning they can polish their skills and search for a platform where they can earn online while sitting in their comfort zones.

- Technology promotes Personal Branding:

Technology has enabled every individual to brand themselves in a great way. With the help of technology, one can showcase their talent and can let everyone know about his/her skills. Promoting personal branding through technology opens up several paths of opportunities for our youth.

Negative Effects of Technology on Youth :

Where there is a brighter side, there is a darker side. Technology has countless contributions to today's youth but on the other side, there are some negative effects of technology on health that are extremely harmful to our youth.

- Today's Generations and technology use :

Nowadays, people utilize technology in real meanings and also use technology to earn for themselves. The younger generation is playing games live stream on Youtube and Facebook to get more popularity and earning.

If Every youth uses the technology in real meaning, the country will find the superheroes and also will be the inspiration for the upcoming new younger generation.

- Technology is Creating Isolation :

Technology has made our youth stay isolated. Because of the excessive use of technology, people try to deny real-life facts and things and engage themselves in other activities.

- Technology provides them with everything they want so when they start fulfilling their needs by the use of technology, they try to stay isolated and this isolation thus results in ruining the true relationships.

Ms. Swati

Assistant Prof. in comp. App.

PG Department of computer science and application

Shifting Lifestyle of Youth

It is a well known fact that youth are the future of tomorrow. They are the building blocks of the country. The countries, having a large population of young generation have more opportunities of growth and development in future. But this can be possible only if the young generation is healthy both physically as well as mentally.

In the present scenario, the young generation is struggling from a lot of health issues like diabetes, high BP, obesity, insomnia, PCOD, thyroid, depression etc. Many reasons are leading to poor health of youngsters. First reason is that the youngsters are not physically active these days as they used to be in the old times. at present they are living a sedentary lifestyle. Various tasks of the day like studying, using phone, watching T.V., long hours of office work etc. are done in a sitting position. The second reason is wrong sleeping habits. Students do night study, some youngsters go to clubs and parties at night, some spend their night in watching web series on phone and they end up waking late next day.

Many other reasons like eating fast food, processed food, chemically grown fruits and vegetables, increased dependency on phone etc. are also a cause of poor health of youngsters. Excessive use of internet, smart phones and inadequate sleep is leading to stress, anxiety and depression even in teenagers. If these situations remained as it is then the future of present youth is not going to be very much bright and the young generation of the country will not be able to put its best efforts in the development of the country.

There is an urgent need to bring changes in the lifestyle of young generation. Changes like waking up early in the morning, doing yoga, meditation, following healthy eating and sleeping habits etc. need to be made. Youngsters need to adopt a healthy lifestyle that will make their present as well as future bright.

Ms. Harleen Kaur

Assistant Professor

PG Department of commerce

ARTIFICIAL INTELLIGENCE

**Predicting the future isn't
magic,
it's artificial intelligence."**

In this new era, the world is not in any way similar to the kind of world it was six to eight decades ago. Over the years, technology has revolutionized our world and daily lives. Now there's a new wave of technology, and it's leading to yet another evolution in how we do things. That wave is called Artificial Intelligence (AI). Basically an artificial intelligence is the theory and development of computer systems able to perform tasks normally requiring human intelligence, such as visual perception, speech recognition, decision-making, and translation between languages.

As the hype around AI has accelerated, vendors have been scrambling to promote how their products and services use AI. Often what they refer to as AI is simply one component of AI, such as machine language. AI requires a foundation of specialized hardware and software for writing and training machine learning algorithms. No one programming language is synonymous with AI, but a few, including Python, R and Java, are popular. In general, AI systems work by ingesting large amounts of labeled training data, analyzing the data for correlations and patterns, and using these patterns to make predictions about future states. In this way, a chatbot that is fed examples of text chats can learn to produce lifelike exchanges with people, or an image recognition tool can learn to identify and describe objects in images by reviewing millions of examples.

When most people hear the term artificial intelligence, the first thing they usually think of is robots. That's because big-budget films and novels weave stories about human-like machines that wreak havoc on Earth. But nothing could be further from the truth. Artificial intelligence is based on the principle that human intelligence can be defined in a way that a machine can easily mimic it and execute tasks, from the most simple to those that are even more complex. The goals of artificial intelligence include mimicking human cognitive activity. Researchers and developers in the field are making surprisingly rapid strides in mimicking activities such as learning, reasoning, and perception, to the extent that these can be concretely defined.

Types of Artificial Intelligence

Artificial intelligence can be divided into two different categories: designed to carry out one particular job. Weak AI systems include video games such as the chess example from above and personal assistants such as Amazon's Alexa and Apple's Siri. You ask the assistant a question, and it answers it for you.

Strong artificial intelligence systems are systems that carry on the tasks considered to be human-like. These tend to be more complex and complicated systems. They are programmed to handle situations in which they may be required to problem solve without having a person intervene. These kinds of systems can be found in applications like self-driving cars or in hospital operating rooms.

Why is artificial intelligence important?

AI automates repetitive learning and discovery through data. Instead of automating manual tasks, AI performs frequent, high-volume, computerized tasks. And it does so reliably and without fatigue. Of course, humans are still essential to set up the system and ask the right questions.

AI adds intelligence to existing products. Many products you already use will be improved with AI capabilities, much like Siri was added as a feature to a new generation of Apple products. Automation, conversational platforms, bots and smart machines can be combined with large amounts of data to improve many technologies. Upgrades at home and in the workplace, range from security intelligence and smart cams to investment analysis.

AI adapts through progressive learning algorithms to let the data do the programming. AI finds

structure and regularities in data so that algorithms can acquire skills. Just as an algorithm can teach itself to play chess, it can teach itself what product to recommend next online. And the models adapt when given new data.

AI analyzes more and deeper data using neural networks that have many hidden layers. Building a fraud detection system with five hidden layers used to be impossible. All that has changed with incredible computer power and . You need lots of data to train deep learning models because they learn directly from the data.

AI achieves incredible accuracy through deep neural networks. For example, your interactions with Alexa and Google are all based on deep learning. And these products keep getting more accurate the more you use them. In the medical field, AI techniques from deep learning and object recognition can now be used to pinpoint cancer on medical images with improved accuracy.

AI gets the most out of data. When algorithms are self-learning, the data itself is an asset. The answers are in the data. You just have to apply AI to find them. Since the role of the data is now more important than ever, it can create a competitive advantage. If you have the best data in a competitive industry, even if everyone is applying similar techniques, the best data will win.

Applications of AI

The applications for artificial intelligence are endless. The technology can be applied to many different sectors and industries. In healthcare settings, AI is used to assist in diagnostics. AI is very good at identifying small anomalies in scans and can better triangulate diagnoses from a patient's symptoms and vitals. AI is also used to classify patients, maintain and track medical records, and deal with health insurance claims. Future innovations are thought to include AI-assisted robotic surgery, virtual nurses or doctors, and collaborative clinical judgment.

Other examples of machines with artificial intelligence include computers that play chess and self-driving cars. Each of these machines must weigh the consequences of any action they take, as each action will impact the end result. In chess, the end result is winning the game. For self-driving cars, the computer system must account for all external data and compute it to act in a way that prevents a collision.

Artificial intelligence also has applications in the financial industry, where it is used to detect and flag activity in banking and finance such as unusual debit card usage and large account deposits—all of which help a bank's fraud department. Applications for AI are also being used to help streamline and make trading easier. This is done by making supply, demand, and pricing of securities easier to estimate.

Future of AI

Facial recognition : The use of artificial intelligence (AI) has subtly grown to become part of everyday life. It is used every day in facial recognition software. It is the first measure of security for many companies in the form of a biometric authentication. This means of authentication allows even the most official organizations such as the United States Internal Revenue Service to verify a person's identity via a database generated from machine learning.

AI and Schools : In Japan and South Korea, artificial intelligence software is used in the instruction of English language via the company Riiid. Riiid is a Korean education company working alongside Japan to give students the means to learn and use their English communication skills via engaging with artificial intelligence in a live chat.

AI and Medicine : The medical field has a diverse and profound amount of data in which AI can employ to generate a predictive diagnosis. Researchers at an Oxford hospital have developed artificial intelligence that can diagnose heart scans for heart disease and cancer. This artificial intelligence can pick up diminutive details in the scans that doctors may miss.

Business and diplomacy : With the exponential surge of artificial technology and communication, the distribution of one's ideals and values has been evident in daily life. Digital information is spread via communication apps such as Whatsapp, Facebook/Meta, Snapchat, Instagram and Twitter.

Prabhleen Kaur
BCA 6th Sem.
Roll No. 4405

Youth Entrustment

Youth are not only the leaders of tomorrow, but also the partners of today. Young people are social actors of change and progress. They are a crucial segment of a nation's development. Their contribution, therefore, is highly needed. The involvement of youth in national development is a must. In fact, youths play one of the most important roles in nation building. Youth always has been the key to any of the activities in the world be it war, politics, construction works; you name it and youth has, is and will have been involved, there's no 2 way about it. The hunger, desire, motivation, determination and high energy of the youth can make all the difference in either destroying or building a nation. Proper guidance can make a turn to a positive approach. It is believed that developing countries with a large youth population could see tremendous growth, provided they invest in young people's education, health and protect and guarantee their rights. We can undoubtedly say that today's young are tomorrow's innovators, creators, builders and leaders. But they need the required support in terms of good health, education, training and opportunities to transform the future. At last, it is concluded that if the youth is provided better opportunities and better facilities, they can make the present better and try to innovate the future to be a better place to rely on.

Parvesh Uppal
B.Com. 6th Sem.
Roll No. 1012

Role of Youth in Nation Building

To begin with, youth is the period between childhood and adult age. It is the early period of existence, growth or development. Young people not only represent the future of our country, but also they are the society's main agent of change and progress. Youth is a valuable human resource of every country. The youth should be guided and their energies should be utilized for the progress of the nation. In present scenario, India is burdened with many social, political and economic problems. The youth can come forward and check them and work for the betterment of the nation. By performing a constructive role, the youth can make India prosperous in every field. Unrest among youth has been a problem since time immemorial. It was so in the past and shall be in the future. No doubt there are many problems of youth in different parts of the world under different socio political systems. But one thing is almost certain that the modern youth is up against problems, the like of which did not exist in the past. Youth are the hope of the future, of the world or in other words, the future of the world lies in the hands of the youth. They are the pillars who build up the nation. Youth is very energetic and enthusiastic. There must be a change in our way of looking at young people, most of the studies show that young people are optimistic for their future, they try their best to get an education and work. To conclude, youth is the future of the society and they must be trusted.

Tanisha
B.Com. 6th Sem.
Roll No. 1010

Youth Building Blocks to a more Just Future

YOUTH is best understood as a period of transition from the dependence of Childhood to adulthood's independence. That's why, as a category, youth is more fluid than other fixed age-groups. Yet, age is the easiest way to define this group, particularly in relation to education and employment, because 'youth' is often referred to a person between the ages of leaving compulsory education, and finding their first job. If we talk about present scenario global challenges, like the coronavirus pandemic or climate change, as well as local issues, will have an effect on the future. It is time to see the extent to which this affects the youngest population and to advance solutions. People aged 14 to 29 years represent the largest generation in history. These young people look at the society in which they have to live and how to make it their own. Young people only have one role and it is the same they have always had. It does not change, because their role is actually changing everything, doing things better than before and injecting them with joy and energy. Young people are the cornerstone of society and represent a generational renewal. This is something that has been said so many times, but the reality is that young people are the ones in charge of building a legacy. Hence, it has been concluded that youth is our future, their ideologies will definitely give a new look to our society, so they must be trusted.

Ishita Soni
B.Com. 6th Sem.
Roll No. 1011

Cybercrime

In today's internet-connected world where technologies underpin almost every fact of our society. Cyber Security and forensic specialist are increasingly dealing with wide ranging cyber threats in almost real-time conditions is not possible without employment of threat intelligence, big data and machine learning techniques the internet has made the world smaller in a way was but it has also opened up to influence that have never been so varies and so challenging. As fast as security grew, the hacking world grew faster.

What is cybercrime ?

Cybercrime is a criminal activity that either targets or uses a computer, a computer networked device. Most cybercrime is committed by cybercriminals or hackers who want to make money. However, occasionally cybercrime aims to damage computers or networks. cybercrime can be carried out by an individual or a organisation. Cybercrime can be carried out by individuals or organisations. Some cybercriminals are organized, use advanced techniques and are highly technically skilled.

Types of cybercrime :

1. Email and internet fraud
2. Identity fraud
3. Theft of financial or card payment data
4. Ransom ware attack

Cyber criminals:

Cybercriminals are the individuals or team of people who use technology to commit malicious activities on digital systems or networks with the intension of stealing sensitive company information or personal data. Cybercriminals are known to access the cybercriminal underground markets found in the deep to trade malicious goods and services such as hacking tools and stolen data

Different types of cybercrime attack used by cybercriminals:

- **Malware attacks**

A malware attack is where a computer system or network is infected with a computer virus or other types of malware.

- **Phishing**

This type of attack involves hackers sending malicious email attachments or URLs to user to gain access to their accounts or computer. Users are tricked into emails claiming they need to change their password or update their billing information, giving criminals access.

- **Cyber stalking**

This kind of cybercrime involves online harassment where the user is subjected to a plethora of online messages and emails. Typically cyber stackers use social media, websites and search engines to intimidate a user and instill fear.

- **Identity theft**

This cybercrime occurs when a criminal gains access to a user's personal information to steal funds, access confidential information or participate in tack or health insurance fraud they can also open a phone/internet account on your name to plan a criminal activity and claim government benefits in your name.

- **DDoS attacks**

These are used to make online service unavailable and take the network down by overwhelming the site with traffic from a variety of sources.

- **Botnets**

Botnets are networks from comprised computers that are controlled externally by remote hackers. The remote hackers then send spam or attack other computers through these botnets. Botnets can also be used to act as malware and perform malicious tasks.

Why is cyber security important?

Today we live in a digital era where all aspects of our lives depend on the network, computer and other electronic devices and software applications. All critical infrastructures such as the banking systems, healthcare, financial institution, governments and manufacturing devices connected to the internet as a core part of their operation.

History of cybercrime

The malicious tie to hacking was first documented in the 1970s when early computerized phones were becoming a target. Tech savvy people known as "phreakers" found a way around paying for long distant calls through a series of code. They were the first hackers, learning how to exploit the system by modifying hardware and software to steal long distance phone time. This made people realise that computer system were vulnerable to criminal activity and the more complex systems became, the more susceptible they were to cybercrime.

How to fight cyber crime

It seems like in the, modern age of technology, hackers are taking over our system and no one is safe. The average dwell-time, or time it takes a company to detect a cyber-breach, is more than 200 days. Most internet users are not dwelling on the fact that they may get hacked and many rarely change their credentials or update passwords. This leaves many people susceptible to cybercrime and it's important to become informed. Educate yourself and others on the preventive measures you can take in order to protect yourself as an individual or a business. Become vigilant when browsing websites:

1. Flag and report suspicious emails
2. Never click on unfamiliar links or ads.
3. Use a VPN whenever possible.
4. Ensure websites are safe before entering credentials
5. Keep antivirus/application systems up to date.
6. Use strong passwords with 14+ characters.

Shruti

BCA 6th Sem.

Roll No. 4408

TECHNOLOGY- Present Scenario and Future Perspective

Present Scenario

Data Science: Recent technology in computer science is data science. For much of the initial part of the 21st century, data science was the next big thing. Data science has been around for much longer than just the past twenty months. For centuries, data analysis has been an essential task for companies, government, institutions and departments. Analysing data helps understand the efficiency of processes, conduct surveys of the workforce and gauge people's general mood. However, as of today, much of data analysis has turned digital. Data analysis is among the first jobs that computers are turned to for. In the early 2000s, data analysis was so prevalent that students were being taught introductory courses on the subject in school. The benefit of having a career in data science, regardless of the domain your company works in, is that you are an essential part of the firm's overall business. The data that you produce and the interpretations that you provide are likely to be a necessary part of the business strategy of any company that you serve.

Future Perspective

Computing Power: Computing power has already established its place in the digital era, with almost every device and appliance being computerized. And it's here for even more as data science experts have predicted that the computing infrastructure we are building right now will only evolve for the better in the coming years. At the same time, we have 5G already; gear up for an era of 6G with more power in our hands and devices surrounding us. Even better, computing power is generating more tech jobs in the industry but would require specialized qualifications for candidates to acquire. From data science to robotics and IT management, this field will power the largest percentage of employment in every country. The more computing our devices will need, the more technicians, IT teams, relationship managers and the customer care economy will flourish.

Ishita Sharma

BCA 6th Sem.

Roll No:- 3708

Youth Present Scenario and Future Perspectives

The gentle push, the angry voice, the change maker, the burden bearer all these adjectives fit the context perfectly when we talk about youth. The young people have taken the modern India by storm they fight for their own rights and everybody else. They support the rights and protests against the wrong and they also figure out the good and bad and choose their role accordingly. The youth is full of ideas they have the finger on the pulse so they are best suited for the nation and the economy to grow. When young people come together they counter each other they face challenges they bring strong opinion to the table. The new entrepreneurs of our country are source to bring success and change in the working system of the country. Youth is said to have hot blood and when it gets stirred up they can fight any force whether it be corruption. Youth are the most important and dynamic segment of the population in any country.

Youth seems to have the ability to face any issue and challenges. They have a positive influence on their fellow young people. They are able to teach them dispositive things in life. The one who destroying their future they trends to listen to their future youth. They will make their fellow and society understand the importance of being a good human being. The wise youth that we have out there should be taken into consideration. Some of them though educated are unemployed. They should be given Opportunity to expose their intelligence to the world and make themselves into someone. Then the youth can make their beautiful land flourish and shine in success

Sonia Sharma

B.Com. 6th Sem.

Roll No. 1033

Nurturing the Potential of Youth

The greatest wealth and strength of any nation is its youth. The intelligence and work of the youth will take the country on the pathway of success. They are the building blocks of a country. They have the power to change the nation. Young mind will be more fresh and innovative which helps in the progress of the country. We can undoubtedly say that today's young are tomorrow's innovators, creators, builders and leaders.

Today's youth don't believe in patience and they are more interested in earning. Mostly, they are unemployed. Some of them are employed but they are not doing their dream job. They are exploited under the name of experience. Currently India is facing a lot of challenges, and youth are capable of solving them. They just need to be given a chance to prove themselves. Youth have the power to unite individuals in the various ethnic groups.

Youths seems to have the ability to face any issues and challenges. They have a positive influence on their fellow young people. They are able to teach them the positive things in life. If today's scenario continues then our youth will not give their best the development of nation. They will be more interested to settle in foreign countries for good education, dream job and better life. This will be resulted into heavy loss to our country.

Government should take adequate steps to solve the problems of youth. Education programs should aim to teach and young minds right from the school level the importance of choosing right people who would take charge of governance. Government must focus on constructively using the power of youth for betterment of the nation and frame such policies which aim at empowering our youth so that we can be assured of a better future and brighter tomorrow. If the ruling power is given in the hands of the youth, then definitely India will become developed nation soon.

Jagjit Kaur
M.Com. 4th Sem.

Students as a Backbone of Country

A country's name or fame rests on the youth if the power of Youngman of the country is put to use for constructive purposes, the whole nation gains in many ways. But the question arises how to make the young men useful for the country. India is a developing country. The young men may do a lot in the development work. They may go to the villages for adult education, for doing social service to the poor villagers, for teaching new technology in farming and other such vocations. The trained and learned young men may bring about Green Revolution in the country. They may preach ideas of secularism in the country. By leading an ideal simple life they may lead others to simple living. They may make the illiterate people literate. In emergencies they may do a lot in controlling floods etc. We can mobilize student power to preach communal harmony. In brief the student power may be used at every moment whenever nation needs their services.

How the youth can prepare themselves to play their role in free India? To do their role properly in modern India we should teach the youth of our country to make them disciplined. They should not be led away by the anti-national forces. They should not go astray in their schools and colleges in all, the teachers and professors may fill the student's hearts with idealism. The young men should learn lessons of hard work. High morality, character discipline, selfless services and love for such good books as may create such ideals. Mahatma Gandhi and Pandit Jawahar Lal Nehru lived simple life. They fought and brought freedom to the country. They believed in ideal life of a true patriot. Let us (the students), should learn lessons of patriotism and scarifies from the life of Netaj Subash Chandra Bose, Shri Lal Bahadur Shastri and Rafi Ahmed Kidwai. The students should live for the nation and follow (he road paved by our beloved Nation builder, Sardar Vallabh Bhai Patel.

The educational institutions should frame courses and syllabi conforming to these ideals. Mere preaching and teaching is incomplete and insufficient. The teaching must have some objective. The teaching should make the students enable to shoulder the responsibility of national reconstruction. By inspiring high ideals among the masses the students can make the nation great. Students are future rulers and leaders of our country. They can be called the backbone of the country. They are the reserve forces of our country.

Diksha
B.Com. 6th Sem.

Future of IT in India

Present IT scenarios :

The current scenario of Information Technology in India is very brisk and reviving. Information technology is spread over and involved in every sector, whether related to education, farming, health-hospitality, research-development, weather-environment, communication, banking, travel, share-marketing and many more factors. Without IT, as per my opinion after ten years, is difficult to move and work.

The information technology in India first started on 1968 by Tata Group's Tata Consultancy Services. As per the history says, Jawaharlal Nehru first acquired the EVS EM computer from Soviet Union, which was used in space science research. Later, 18th August 1951, Indian Institute of Technology, Kharagpur established followed by Massachusetts Institute of Technology. It was the beginning and gateway to the Indian students to technology world of education. This emphasizes not only requirement in the field of education and further job or profession; but also necessity to every people of a developing and developed country. How means, from filing up a form in a school-college-university; booking a ticket at railway-bus-airways counter; depositing-insuring-shaving money for your future or next generation; knowing the forecast of earthquake-

tsunami-volcano-tornado; communicating people through mobile or internet; hospitalizing or scrutinizing any kind of operation and hazards; everywhere it is required. And this is what; we called as IT Age to this world.

Future of IT in India :

If we go through the last 20 years performance and progress of Information technology in India, it is clearly visible how India's economy emerging in the world podium. India's revenue from IT-BPO is more than 50 billion US dollar, which is uttermost in Asian countries. As per the IT experts' prediction, e-commerce the internet rebellion is changing the world's business pattern. The Indian emerging economy is also threatening US and European countries; as they're fighting to resolve their debts caused by high unemployment and growing businesses by Indian conglomerates. It may be a terrible situation for US and Europe, but Indian IT sectors never sit quite, now moving towards middle east and Asian countries in these days.

Infosys Chief N. R. Narayan Murthy recently said as the Indian IT sector is going to reach \$300 billion and also reduced the Foreign Direct Investment (FDI), science and technology is expanding in the fields of research and education in India. Many courses such as computer management, computer engineering, computer application, computer science's master and degree courses are being offered through various institutions in India and abroad. The vigorous rising in IT features creates a hope to the students to be part to perform and get a standard profession. Department of Electronics Accreditation of Computer Courses (DOEACC)'s "O" Level course and NIIT's various IT based professional courses are also keeps hope for the students to participate in this new generation rivalry.

As per the future concerning of IT, the IT holders are no doubt could not be vacates and worry to get any job. There are many openings in private and govt. sector such as software programmers, hardware engineers, design engineers, web designers, system analysts, animators, webmasters, multimedia creators, accountants, clerks, senior managers in IT in fields like, IT-enabled companies, developing franchisees/companies, web hosting corporations, BPOs, banking, financing, entertainment, education, research, web science etc.

Payal

BCA 6th Sem.

Roll No. 3703

Challenges faced by youth

It is well known fact that the youth of every country is a great asset. Youth not only represent the future of our country, youth are one of society's main agents of change and progress. We have great effect on economic development too. Youth are the most important and dynamic segment of the population in any country. It is believed that developing countries with large youth population could see tremendous growth, provided they invest in young people's education, health and protect and guarantee their rights. We can undoubtedly say that today's young are tomorrow's innovators, creators, builders and leaders. The youth of today is increasingly becoming restless and struggling to remove the disparities. India has the edge of demographic dividend. Young mind will be more fresh and innovative which helps in the progress of the country. Today, they might be pur partners, tomorrow they will go on to become leaders. They are very energetic and enthusiastic. Our youth can bring social reform and can improve the condition of society.

But what about the rural youths; are they really educated, skilled, confident and involved? The common features of most of the rural and more particularly the tribal youths are like fighting with poverty, early marriage, early pregnancy, distress migration, under representation, identity crisis, morbid health, highly abused, unemployment etc. Do we think these people will really lead the country's growth and will they be able to change the fortune of the next generation? Absolutely not, rather this group of youngsters faces more challenges and sees more disparities while compared with the so called urbanized youth. Given the number of young people in India, we need to prepare them to be ready for this future. These sectors are often perceived to need more specialized skills and hence considered not very accessible for entry-level workers.

The pivotal role of youth, who are afresh with ideas and not ideals, will help in this movement towards a transparent civil society structure which can influence the political administration for the benefit of the society. It is only through a strong system of representation that democracy work and it is only through a strong youth representation that the dynamism and vigour of a country be maintained. Our nation needs them to resolve most of our problems. They just need to be given a chance to prove themselves. Youth have the power to unite individuals in the various ethnic groups. Racism is an ongoing issue around the world. Religion is another issue, the youths can convince their fellow man to live in peace and love. All of us are one and we should not allow these little differences to push us away from each other. There also a lot of crime taking place. Women are being killed by their abusive husbands. Person's homes, businesses, are being broken into. All of this crime and violence needs to stop. The youth once more has the ability to bring about a change in the country. They will make a huge difference in society and the entire world. The youth are our life and nation. They will make our country proud. The country will be recognized. The youth just need the support and enabling environment at family level, community level, society level, state level, national level and international level which in turn will them to perform their duties. However, they will not be able to do this without the support of family, community, Government and fellow youths. Then the youth can make their beautiful land flourish and shine in success.

Sharanpreet Kaur
B.Com 4th Sem.

Role of Advancements in Technology

Technology affects people all over the world. Advancements in technology have made our countries safer and our lives easier, but as the technologies has positive aspects they have also negatively aspects. Technology have brought us online banking, smart cars, smart TVs, lightning fast computers, and the virtual reality. Also there include caber warfare, hackers, identity theft, cyber stalking and many more problems.

The society has been changed with the evolution of technology. Life was burdensome and everyday works consumed too much of our time, before the invention of modern day technology. The access to education, medicine, industry, transportation etc. has been simplified due to development in modern day technology. Due to the convenience and efficiency provided by technology, our lives have improved. Technology has also brought about efficiency and quality in the manufacturing sector. Technological advancement has reduced the risk.

Development is closely related with technology and the stage of development the human being has arrived could have been possible without the advancement in technology. Agriculture, industry, profession, health, education, art, political processes, recreation, religious activities and daily life activities all are under the influence of technology now. There are some modern technological developments that play a major role in making our daily life more effective. Television is also good servant, it's considered as the cheapest source of information and entertainment nowadays. Technological progress has merely provided us with more efficient means for going whether forwards or backwards as well. It as enable Us to increase our comfort and to achieve efficiency in all sectors of life .We can't achieve any progress or development, without technology. We can modernize our industry so life becomes easier for us and next generations through the developed technologies.

Deksha Sharma

BCA 6th Sem

Roll No. 4413.

Effects of Modern Society on youth

Young people not only represent the future of our country they are one of society's main agents that helps the country in its progress. It is believed that developing countries with large young people's education, health and protect and guarantee their rights. We can undoubtedly say that today's young are tomorrow's innovators, creators, builders and leaders.

But now a day, many of young people are drug addicted and the number of drug addicts is increasing day by day. Drug addiction is one such serious and disastrous problem that has trapped the young generation of our country rigorously. Today if we see the statistics, most of the teenagers in the early age of 17-20 years have been found to be seriously addicted to the unethical substances

abuse or drug addiction and these have been mostly are the college and even school going young students. Even the unprivileged and poor children have also been found to be involved in drug abuse / addiction.

The present scenario of the society has been entirely changed than the earlier times. Now, in the urban areas the families are getting nuclear both the parents are working thus they are unable to give a qualitative times to their kids. So the kids do not have in the proper care of their parents and it may fall down into the hell of drugs.

Building communication between young people and adults is essential for any drug prevention programme to be successful.

Jaskamal Mahey

B.Com. 4th Sem.

Destruction of YOUTH OF PUNJAB

One of the wealthiest states Punjab is known for productivity of wheat, hardworking Sikhs and religious harmony among people of different groups and faiths. Punjab is only state in India that has Sikhism as its majority faith and they are known for their martial power. The youth of Punjab is famous for their bravery and extreme acts of braveness in times of distress like Sardar Bhagat Singh, who has great part in Independence of India. Punjab's Youth was known for bravery but Nowadays most of Youth of Punjab either into drug addiction or gripped by depression. They don't follow the footsteps of their parents in farming or agricultural business. There are very less opportunities in corporate sector for educated youth. Once their dreams are shattered they start to take Liquor & drug but surely and

Slowly Punjab will be left with very little youthful energy to power its economy as teenagers and adolescents take suicidal path of drug addiction. The youth of most of the country is dissatisfied about employment Opportunities in their state. In elections Political parties who assured people that they will create "job opportunities" for unemployed people if their party will win. But the situation continues to remain the same. Most of the Youth are going to foreign countries. 80% of Youth want to go to other countries. If the situation remains the same no youth will be left in Punjab for its economic development.

Yogina
B.Com. 4th Sem.

YOUTH is the future of a country

YOUTH is the structural and functional framework of the nation. As a youth is a child or an adult, the personality possesses a mixture of both stages. The future of a nation lies in the hands of youth as youth plays an important role in nation building. Youth is one who can change the whole world with their skills as they are filled with fresh ideas and our world is in deep need of youth skills but today's generation have changed a lot. Earlier they used to be very close to their parents and do respect them and live happy and healthy life without phones and never got indulged in bad activities but now youth generation have changed a lot and they keep indulging in phones, television and wasting time in useless things. People are attracted towards social media and are fascinated with the videos on it they try to do the same and bad things as many news are there of drug addicts, rash driving, recent some news are there of girl rape and this because of separation of youth from their parents and having good company. Agriculture is the backbone of our economy and is a major source of employment so earlier people used to do work on farms and remain in India along with their families and support them but now people just want to go abroad just not for studies but to earn money they feel that there is no future in India.

Every year after completing CLASS 12th youth run in a race to go abroad and almost 44% of people migrate to abroad. Canada is considered as mini Punjab because of the crowd of Punjabis over there. In India youth don't like to do any work and expect high salaries but in abroad they are ready to do any kind of job whether of sweeper, waiter etc at any cost and not feel ashamed of it. India is in need of skills of youth to convert it from a developing to a developed country and to reduce poverty from India but youth are wasting their skills and because of them India is suffering a lot.

Due to COVID-19 India suffered a huge loss and is in need of innovative ideas of youngsters for development and is in deep support of them.

India's transformation largely depends on the engagement of youth in an innovative way by providing them the right platform to harness their capabilities to positive action. Such programmes formed are - Azim Premji Fellowship, in lakhs Research travel grants programme these develop leadership through exposure to social issues and credible NGOs.

AZIM PREMJI FELLOWSHIP 2021 is an opportunity for working professionals from diverse fields who are looking for meaningful ways to contribute to social change. In this fellow are given 35000 salary. More such facilities should be provided to the youth which lead to development of economy and high salaried jobs be provided to motivate youth to remain in India and prevent them to get indulged in anti-social activities.

Kanika Gupta
B.Com. 4th Sem.

कमला नेहरू कालेज में एन.एस.एस. कैंप संपन्न

कमला नेहरू कालेज में एन.एस.एस. कैंप संपन्न हुआ है। इस कार्यक्रम में छात्रों ने विभिन्न खेलों में भाग लिया और अनेक अवसरों पर प्रदर्शन किया।

कमला नेहरू कालेज में एन.एस.एस. कैंप संपन्न हुआ है।

कमला नेहरू कालेज में एन.एस.एस. कैंप संपन्न हुआ है। छात्रों ने विभिन्न खेलों में भाग लिया और अनेक अवसरों पर प्रदर्शन किया।

कमला नेहरू कालेज में एन.एस.एस. कैंप संपन्न हुआ है। छात्रों ने विभिन्न खेलों में भाग लिया और अनेक अवसरों पर प्रदर्शन किया।

कमला नेहरू महिला कॉलेज में विद्यार्थ्याय विद्यार्थ्या मनाया

कमला नेहरू महिला कॉलेज में विद्यार्थ्याय विद्यार्थ्या मनाया गया है। छात्रों ने विभिन्न खेलों में भाग लिया और अनेक अवसरों पर प्रदर्शन किया।

कमला नगिरु बालन चिंच सालाना डेट का आयोजन

कमला नगिरु बालन चिंच सालाना डेट का आयोजन हुआ है। छात्रों ने विभिन्न खेलों में भाग लिया और अनेक अवसरों पर प्रदर्शन किया।

कमला नगिरु बालन चिंच सालाना डेट का आयोजन हुआ है। छात्रों ने विभिन्न खेलों में भाग लिया और अनेक अवसरों पर प्रदर्शन किया।

कमला नगिरु बालन हाउस टूर्नामेंट चिंच सप्ताह का आयोजन

कमला नगिरु बालन हाउस टूर्नामेंट चिंच सप्ताह का आयोजन हुआ है। छात्रों ने विभिन्न खेलों में भाग लिया और अनेक अवसरों पर प्रदर्शन किया।

कमला नगिरु बालन हाउस टूर्नामेंट चिंच सप्ताह का आयोजन हुआ है। छात्रों ने विभिन्न खेलों में भाग लिया और अनेक अवसरों पर प्रदर्शन किया।

कमला नेहरू कालेज फगवाड़ा में 36वीं खेल प्रतियोगिता करवाई

सबसे बड़ा खेल प्रतियोगिता में विजय के फल, टीम तथा सजेन्टों ने दुर्गत व तिलक खनन प्राप्त किया

कमला नेहरू कालेज फगवाड़ा में 36वीं खेल प्रतियोगिता करवाई। छात्रों ने विभिन्न खेलों में भाग लिया और अनेक अवसरों पर प्रदर्शन किया।

मा बोली हाइसाल अपने बच्चे के साथ है सिलाह है: जवाबों छ. लखिन्दर फल

कमला नेहरू कालेज फगवाड़ा में अंतर्राष्ट्रीय मातृभाषा दिवस मनाया

कमला नेहरू कालेज फगवाड़ा में अंतर्राष्ट्रीय मातृभाषा दिवस मनाया गया है। छात्रों ने विभिन्न खेलों में भाग लिया और अनेक अवसरों पर प्रदर्शन किया।

Editorial Board

Sitting from Left to Right :-

1. Dr. Palwinder Kaur (Punjabi Section)
2. Ms. Ankita (Planning Forum)
3. Ms. Nidhi Jassal (Commerce Section)
4. Ms. Aman Lata (English Section)
5. Dr. Asha Sharma (Hindi Section)
6. Dr. Savinder Pal (Principal)
7. Dr. Ruminder Kaur (Chief Editor)
8. Ms. Kamlesh (Pictorial Section)
9. Ms. Swati (Computer Science Section)
10. Ms. Hardeep Kaur (Pictorial Section)

Standing from Left to Right (Student Editors) :-

1. Ms. Maninder Kaur (Punjabi Section)
2. Ms. Tanisha (Commerce Section)
3. Ms. Sanjana Ghai (English Section)
4. Ms. Purnima (Hindi Section)
5. Ms. Komal (Planning Forum)
6. Ms. Manroop Kaur (Science Section)
7. Ms. Prabhleen Kaur (Computer Science Section)

Kamla Nehru College for Women

Phone: 01824-505204, Mob.: 83607-54096

Email: kamla_nehru@yahoo.co.in | www.kncw.org

